VOJISLAV SEKELJ

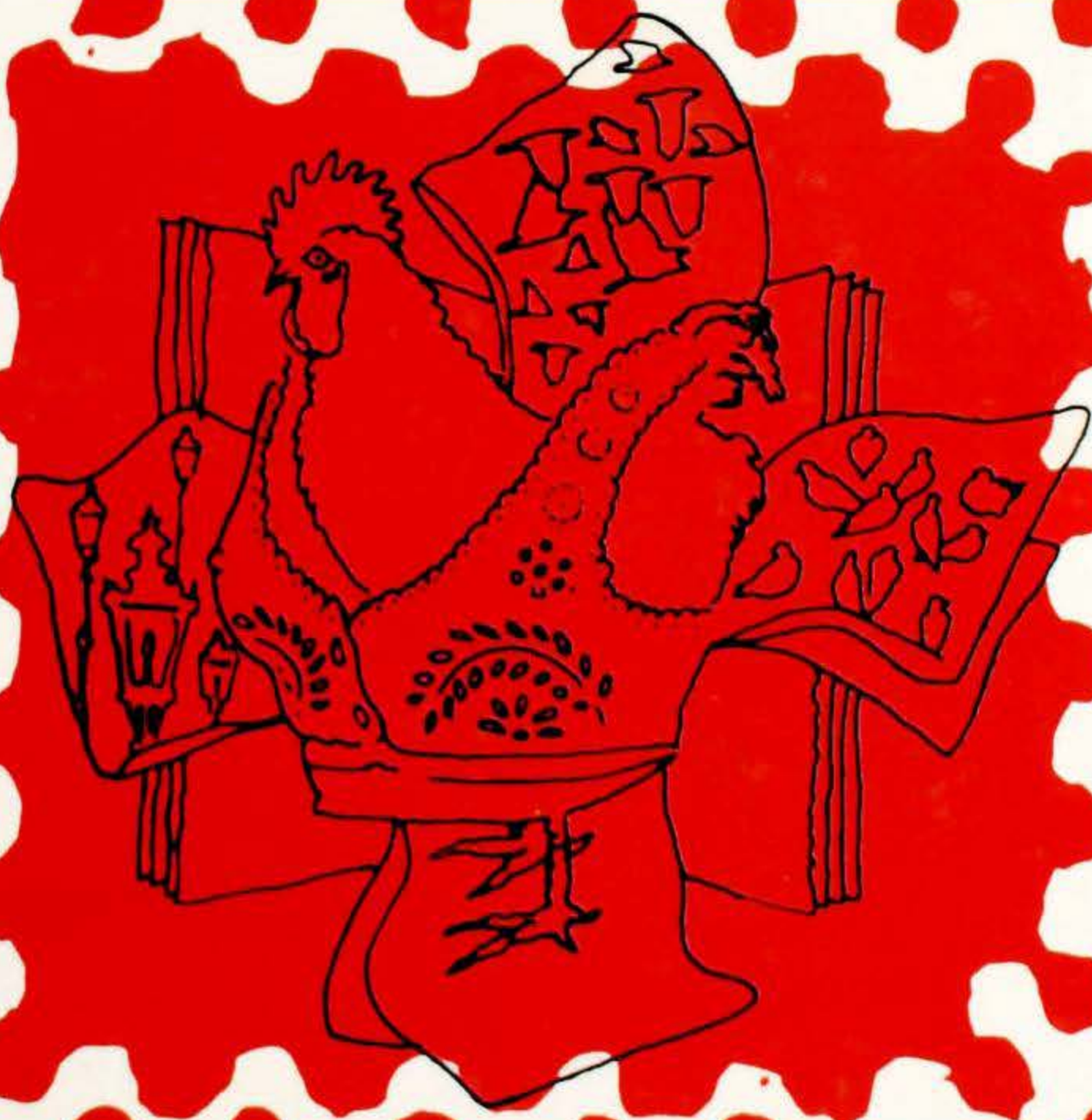

rič fali

zkvn.org.rs

zkvh.org.rs

Vojislav Sekelj: RIČ FALI

zkvh.org.rs

NAKLADNIK
HRVATSKI KULTURNI CENTAR
"BUNJEVAČKO KOLO"

GLAVNI UREDNIK
Lazo Vojnić Hajduk

LIKOVNI PREPJEV
Ivan Balažević

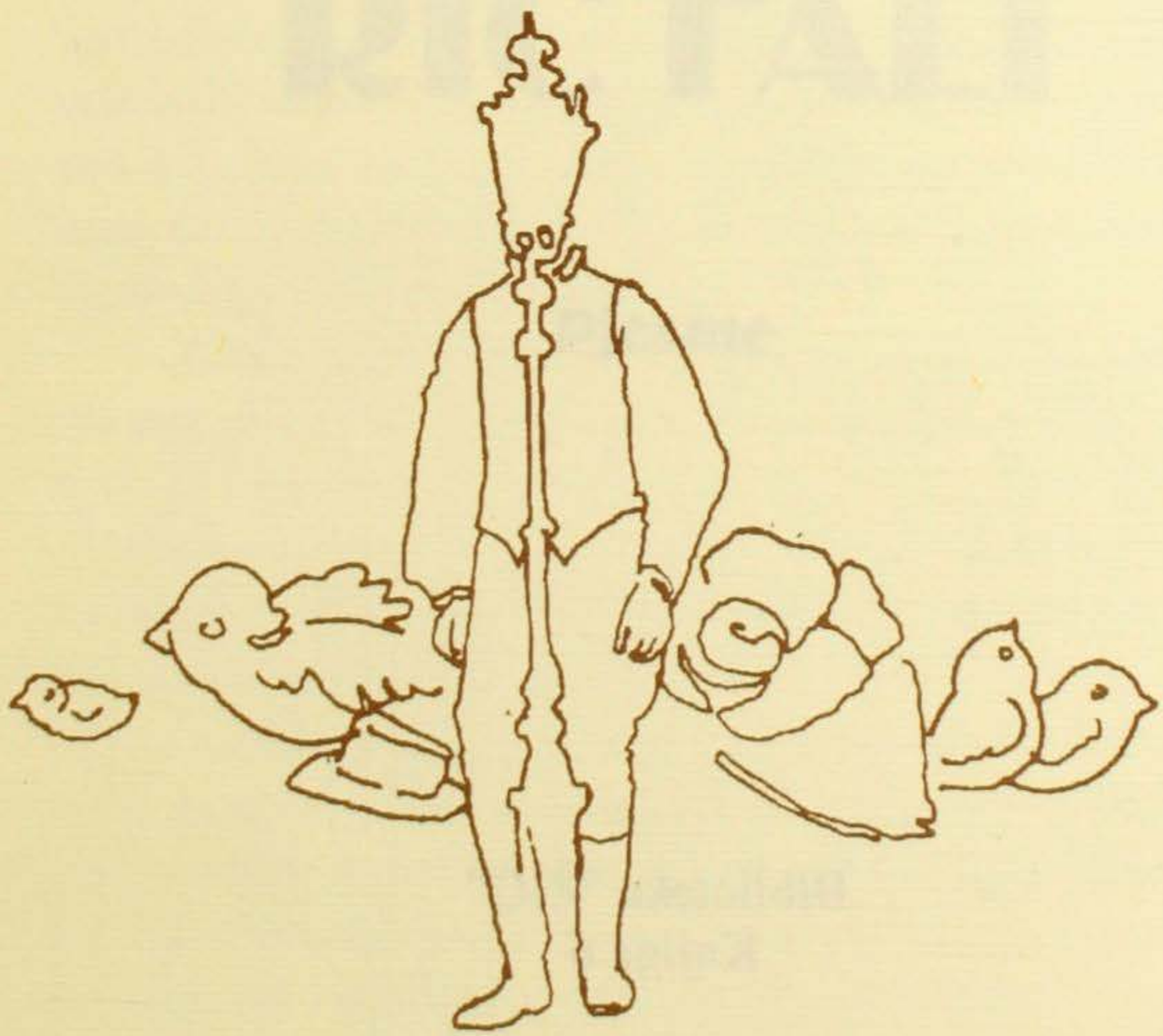

zkvh.org.rs

Biblioteka "ŽIG"
Knjiga 6

BIBLIOTEKA ŽIGA

Vojislav Sekelj

RIČ FALI

Pjesme

Prvo izdanje 1991.
Drugo izdanje 1993.
Treće izdanje 2003.

SUBOTICA

zkvh.org.rs

Predgovor

Od svih proznih narativnih i svih poetskih oblika, dijalektalna poezija iziskuje od autora najviše samokontrole, samokritičnosti i brige za svaki detalj. Posrijedi je izrazito zahtjevna književna vrsta, koja se očituje u kratkoći i ekonomiji «prostora», te u brzini i napetosti razvoja radnje u poetskom obliku. Ova fakta primoravaju pjesnika na sažimanje, brižno komponiranje i odmjeravanje svake riječi. Roman podnosi epsku opširnost, razvoj i razrađivanje, ponavljanje, duge opise, brojne likove i td., a u poeziji, pak, mora biti sve na svom mjestu, sve pomno promišljeno i odvagano.

Poet Vojislav Sekelj je umjetnik minijature. Ono što su minijaturnim iluminacijama ovjekovječili braća Limburg i braća van Eyck, pa i naš Julije Klović u slikarstvu, Sekelj postiže riječju i to dijalektalnom leksikom, u jednom odabranom fragmentu, u malom isječku stvarnosti, postiže dakle, da pod kontrolom njegovog pera, zasja sva punina, bogatstvo i složenost životnih pojavnosti.

Vojislav Sekelj pokazao je nedostižnu erudiciju i maestralni zanos u pisanju stihova na lijepoj ikavici bunjevačkih Hrvata u zbirci pjesama «Rič fali». Njegovi stihovi u ovoj knjizi, usuđujem se reći, mogu biti uzor svim pokušajima dijalektalnog pjesničkog izražavanja. Knjiga pjesama «Rič fali», iako je napisana prije 12 godina, i ovo je treće izdanje, sadrži tematski zaokret koji donosi u prvi plan svijet pojedinca, intimnu analizu tajne duše, te probleme svijesti i podsvijesti.

Inovirani oblici literalnog govora, dijalektalna poezija bačkih bunjevačkih Hrvata doživljava pravi procvat iz pera Vojislava Sekelja, unosi novu kvalitetu i sačinjava dragocjenu zbirku bunjevačkog

zkvh.org.rs

leksika. Nadahnutim likovnim prepjevom Ivan Balažević ovoj zbirci pjesama daruje ljepotu slikom-crtežom. Zajedno, «ti slikom, ja pismom» («Rič fali»; pjesma «Te dragosti»),Vojislav Sekelj na književno-poetskom, Ivan Balažević na likovnom stvaralačkom polju u Bačkoj, kod bunjevačkih Hrvata pojavljuju se treći puta u knjizi «Rič fali». Knjiga je zrelo umjetničko djelo, koje će, siguran sam, obogatiti i zadužiti kulturnu baštinu bunjevačkih Hrvata, i ne samo njihovu. Sekelj i Balažević u svojim stvaralaštvima utemeljuju kontinuitet postojanja bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima, potvrđuju na ovaj način ne samo moć i plodnost «žuljeva», već i snagu duha, svjedočeći tako da su bunjevački Hrvati bili i jesu bitan činbenik u ovoj višenacionalnoj sredini, gdje stoljećima bivaju i djeluju, obogaćujući i oplemenjujući mozaički kulturni krajolik grada na sjeveru Bačke, okružen rasutim salašima.

Vojislav Sekelj voli svoj narod, nesebično mu daje produkte svoga stvaralaštva, hic et nunc, poticani, stvarani, inspirirani Euterpom i na kraju izdvojeni u minijature prožete sukusom vidnog okrilja Erate.

Čitati pjesme Vojislava Sekelja iz zbirke «Rič fali», prava je poslastica, zadovoljstvo i za najveće probirače.

Lazo Vojnić Hajduk

zkvh.org.rs

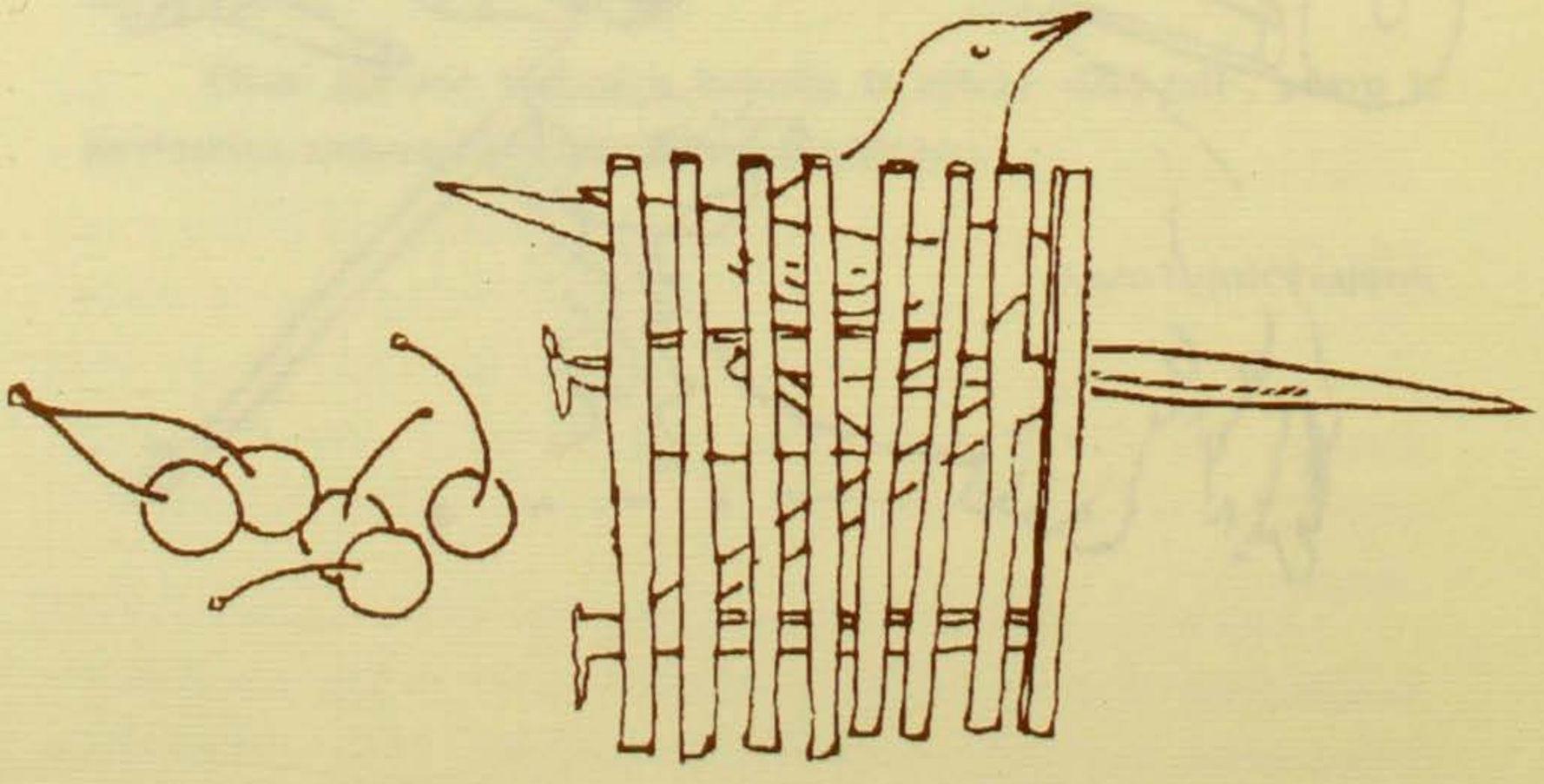

DRLJAČOM PRIKO ZVIZDA

daleko
zdravo daleko
a oma tu upopriko
penzla pante
lagacko u dolu
ditinstva
čeprka
i u živac života
dira
a kecelja stara
ispod roljke sagu
banka razigrava
dok sićanje salaša
kroz odžak
zvizde gustira
sve je već daleko
a oma tu upopriko

zkvh.org.rs

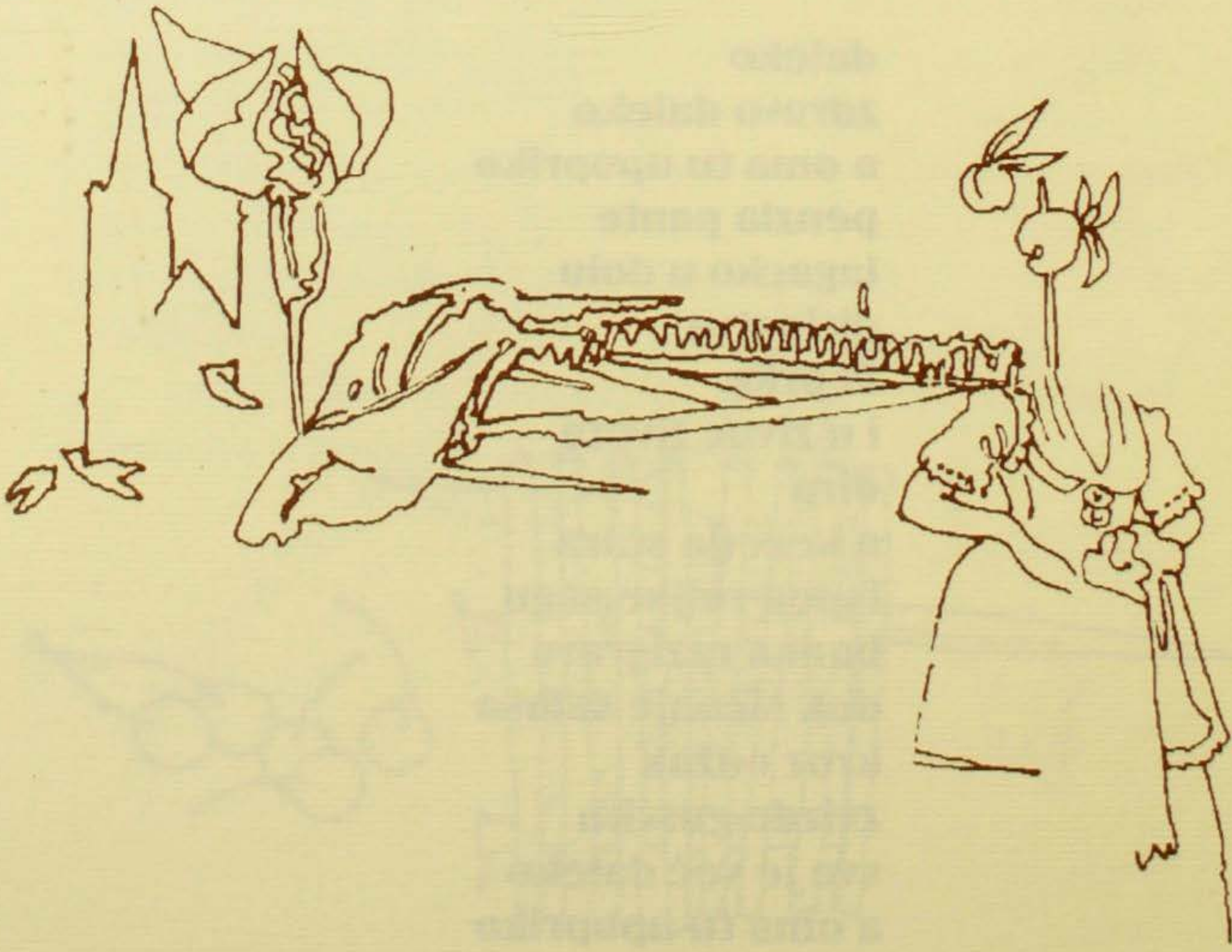

TARANA MORA

di je
kadgod
bilo
more
rasulo se
more
tarana mora
i talasa u kastroni
kičma onog istog
talasa i klasa
koji odnosi
i pod toran
varoške kuće
kad tad
al
uvik
još jedared
na obranci
donosi

zkvh.org.rs

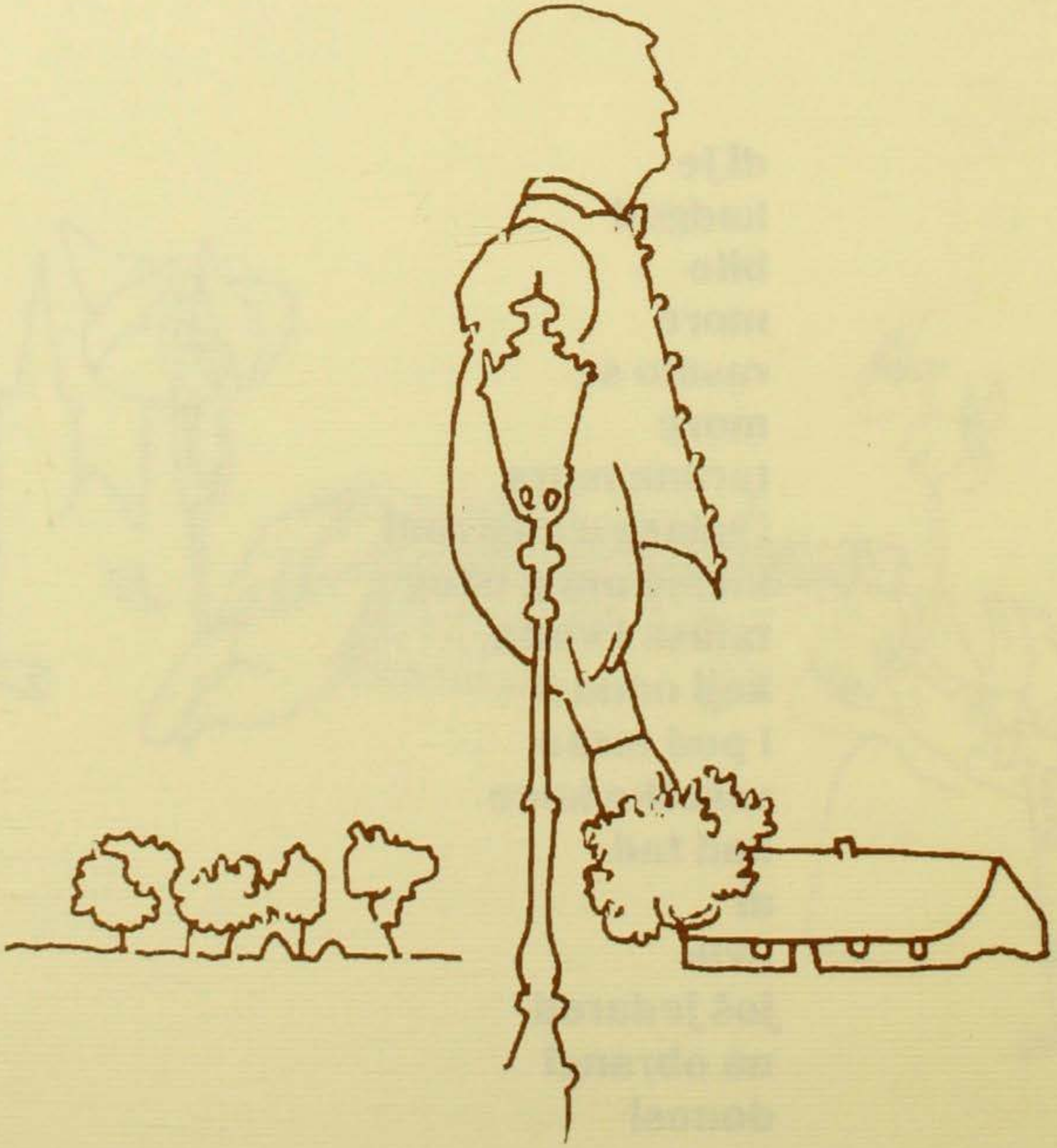

PONOĆNICA

te godine
kad je
ranko
iz galicije
odjedared
i iznenada
na salaš
za božić banio
gadži se
od dragosti
ajer u grlu
upačo

zkvh.org.rs

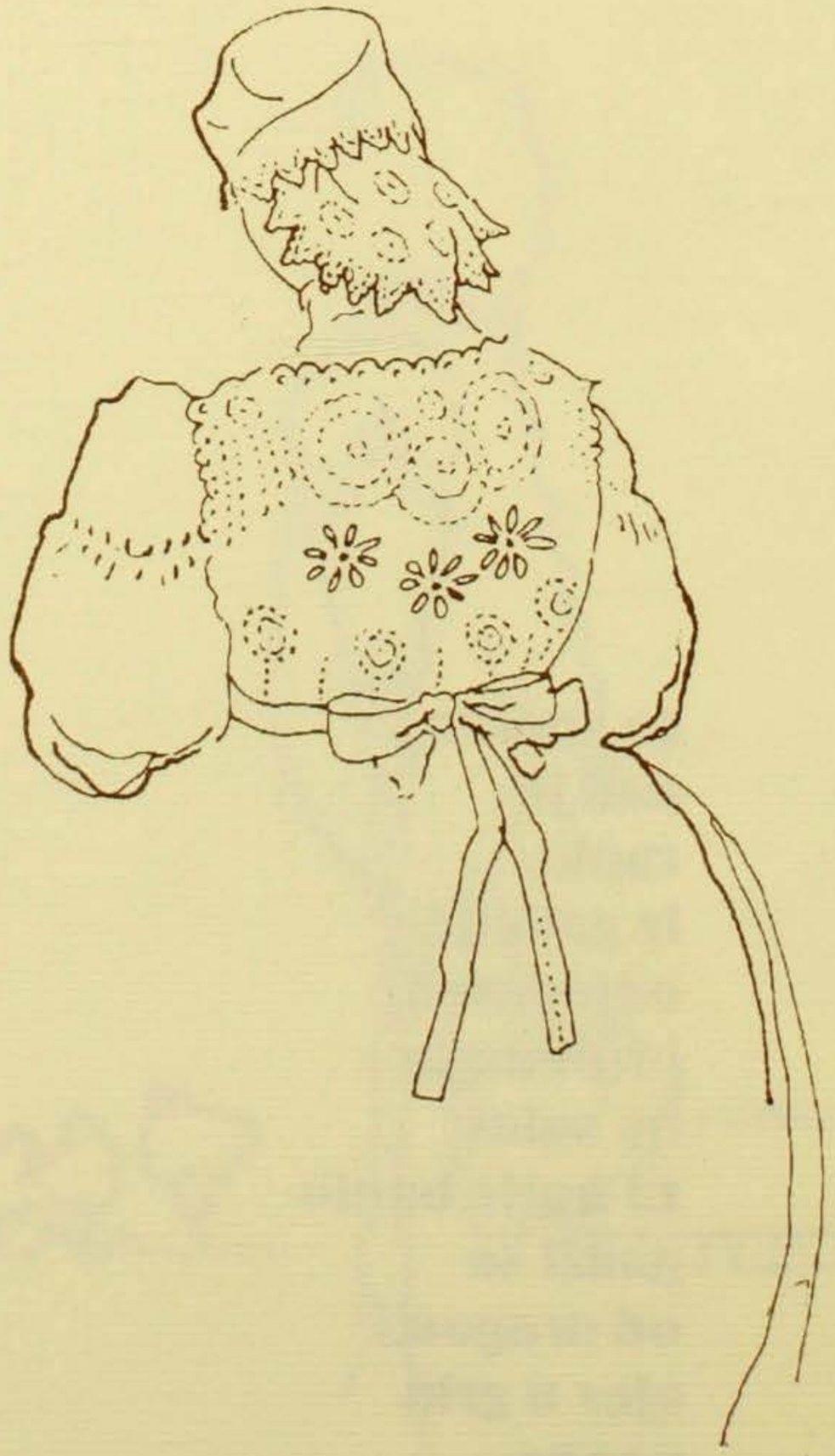

POD AMBETUŠOM

pregaču je pripasala
astal prostrla
somun iznela
đugu donela
prisnac ispekla
divenice donela
fićok metnila
a ja
a ja sam
sidio
ko bičalje
slomljeno
sidio
i u vrataca
gledo

zkvh.org.rs

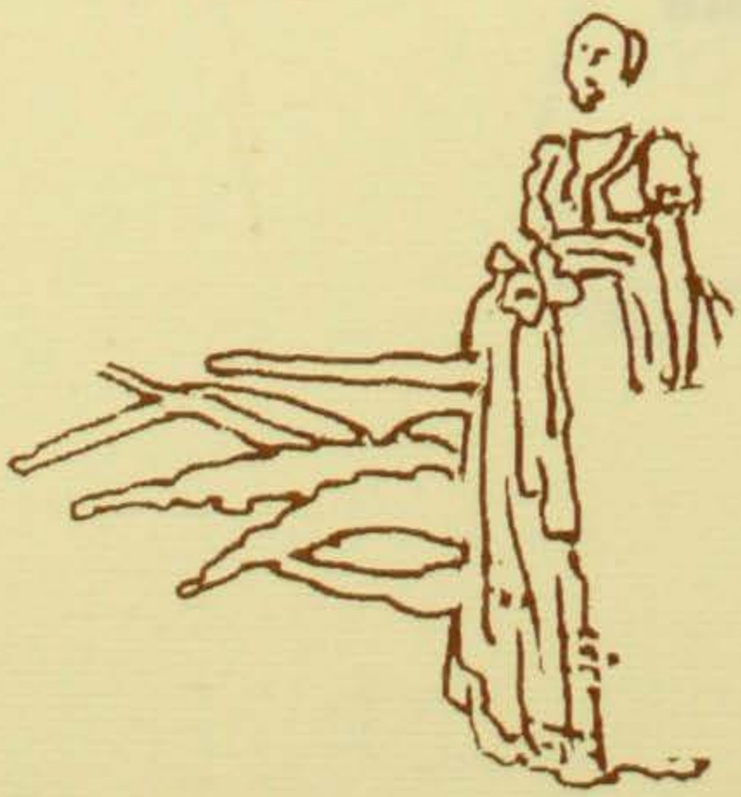

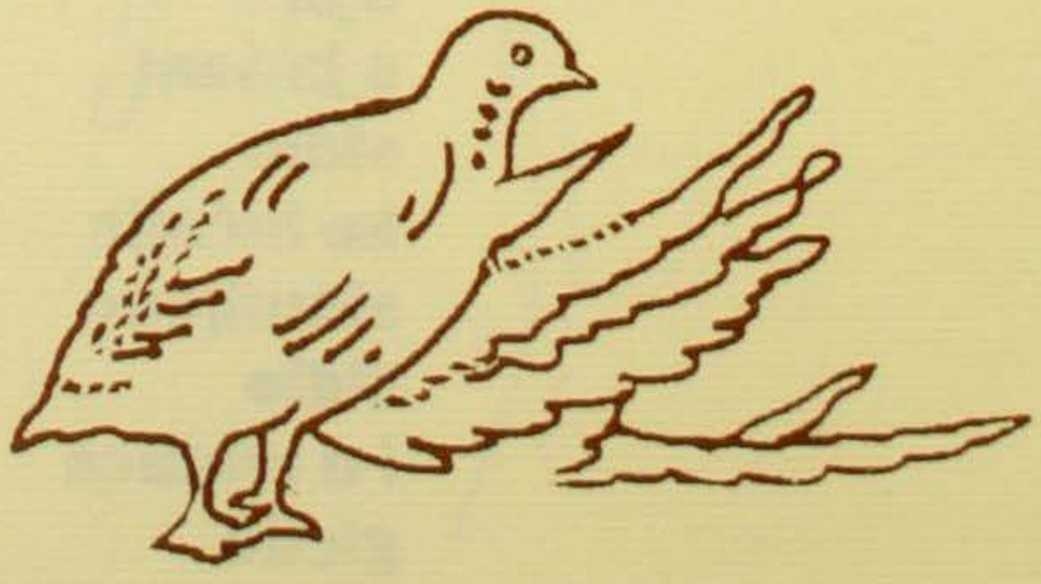

PAPERJE LIPOTE

viruj
viruj
u hamišnu
moć lipog
viruj
kad lipo
kažem
da iza
života
ničeg nema
ni lanjskog sniga
ni mirisa
od kiseljaka
ni ničeg
tamo više nema
sve je uzorala
lipota postojanja
viruj
sve je
drveni
poljubac
zemlje
i neba
u kamari
trulog sićanja

zkvh.org.rs

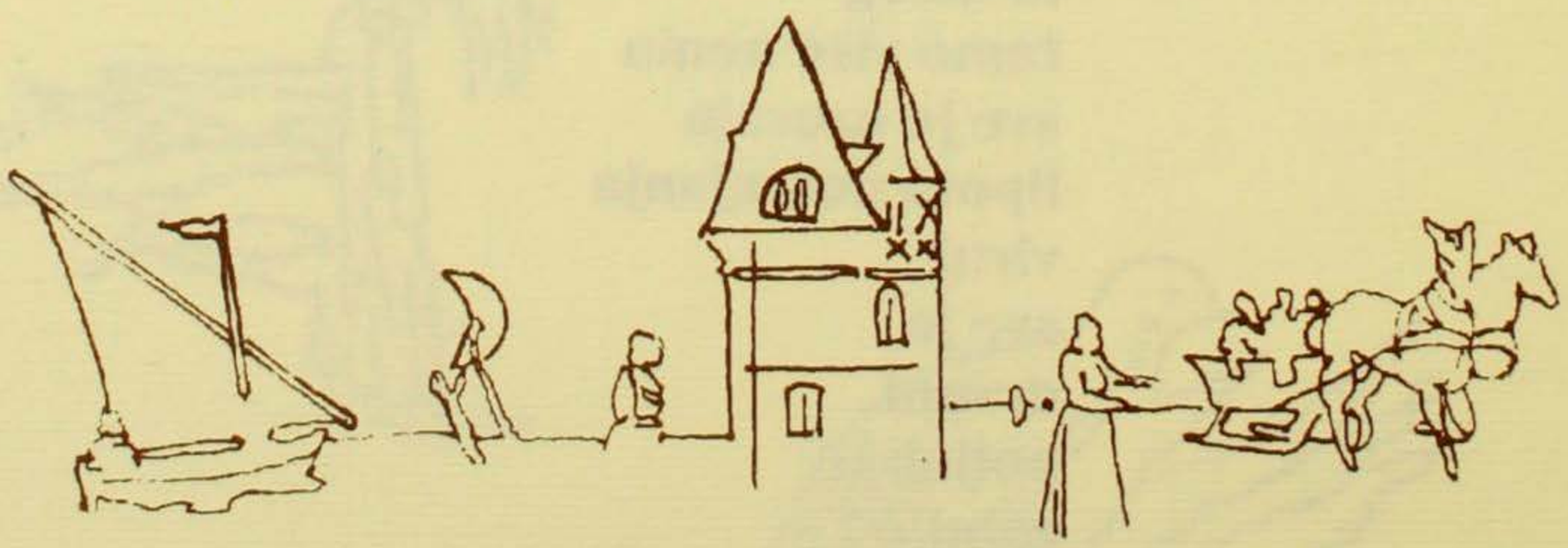

PUT ŠINŠOKA

priko dižona
lozane milana sežane
erduta lemeša
i bajmaka
za jedne materice
u aptikama
na salaš stigo
sustanut
još od puta
a nana već s praga
čega si se dite
uželio
kaži derane divani
ta već jedared gukni
krezavo sam se u slime
čiste sobe zagledo
pa onako iz dubine lanio
riči lipi riči
i zerdelija zeleni
sam se nane
zdravo zaželio
a iz očivi
šinšok mi izbio

zkvh.org.rs

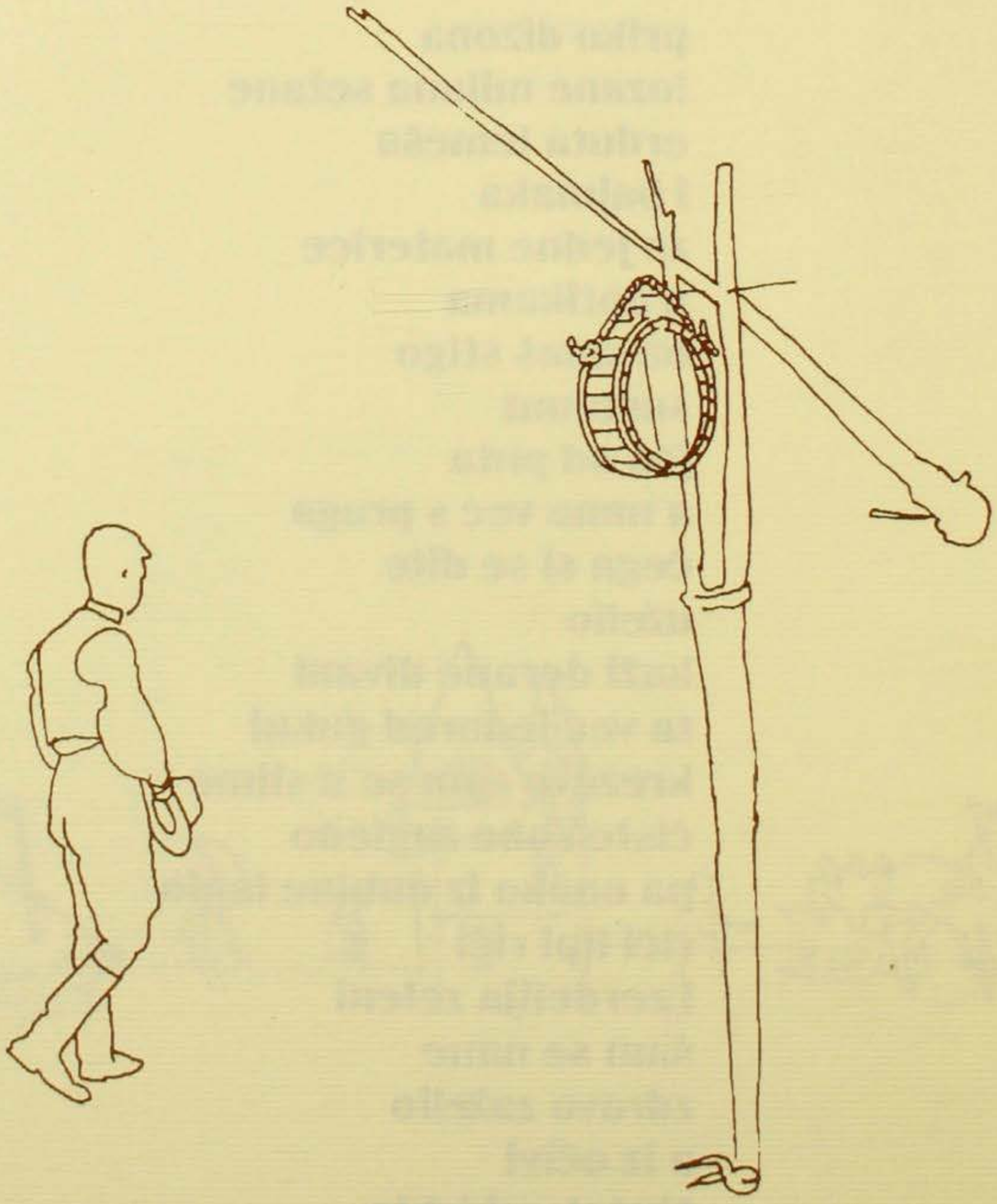

U GRLU KLEČKA

akov vina
popili
žulj
ko klečka
u grlo
pripeli
a nismo
se čestito
ni nakresali
avjak
pretelju
nevolja
nas
tek
u šaragama
našla

zkvh.org.rs

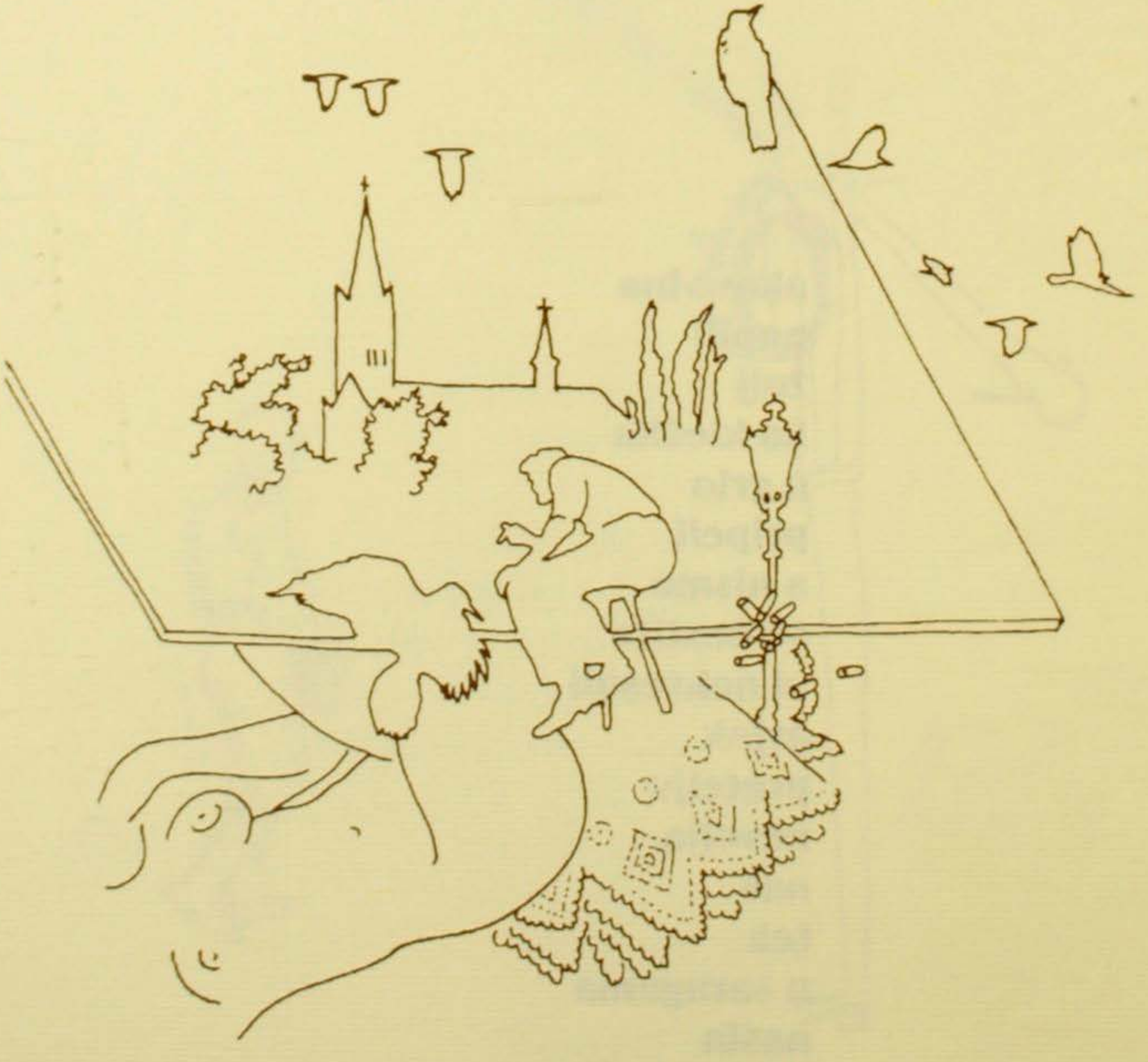

TE DRAGOSTI

hodili
brodili
salašima
leventali
i onda priko
mirgeša
jednog lugavog
lita
u tavankutu
za proštenje
svete ane
banili
ti slikom
ja pismom
a nismo ni
šnjotali
da će pulin
od dragosti
repom
zalajat

zkvh.org.rs

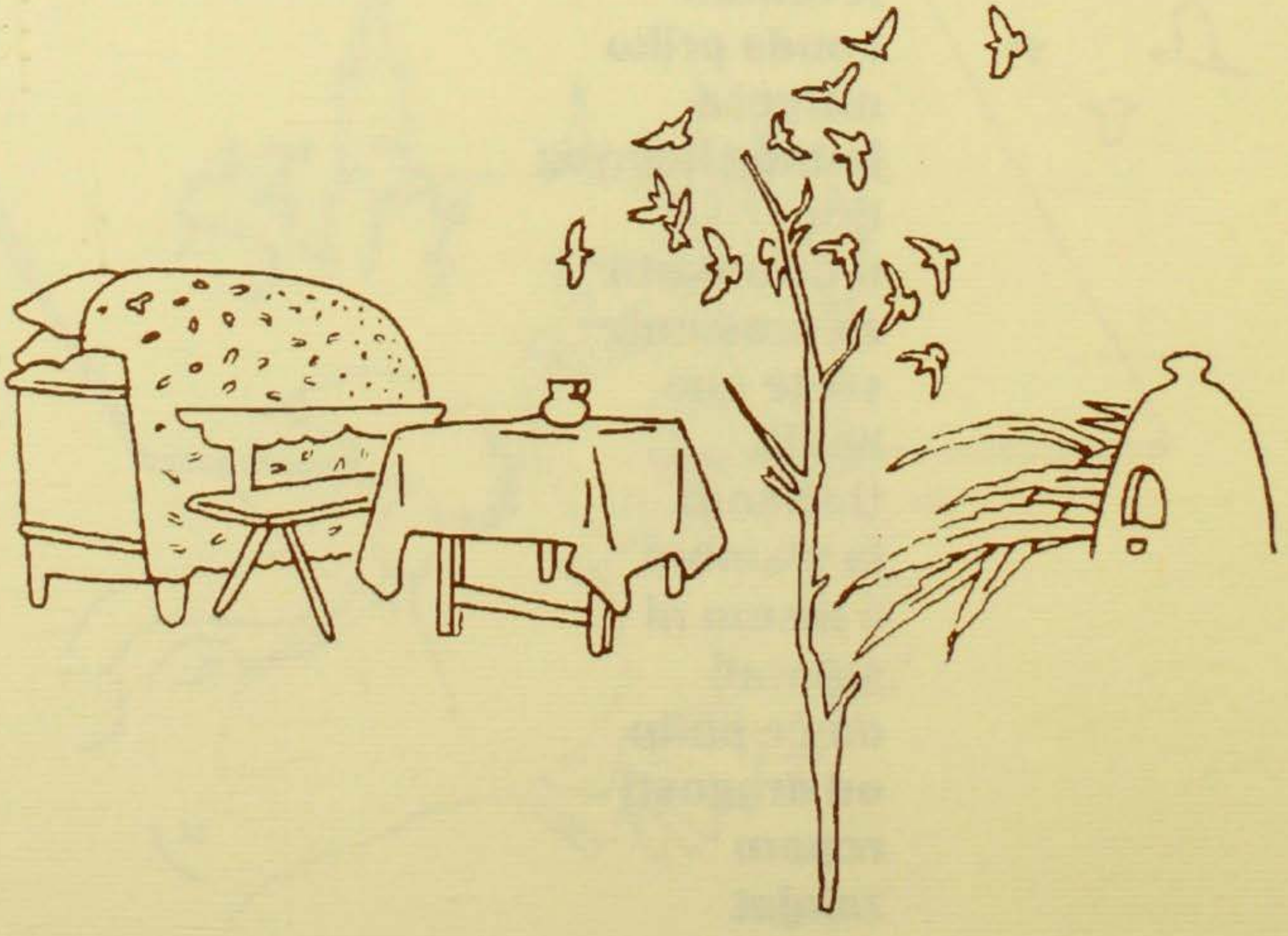

POPLAŠEN VITAR

ni gornjak
ni dolnjak
kroz odžak
salaša
mog
više ne
duše

zkvh.org.rs

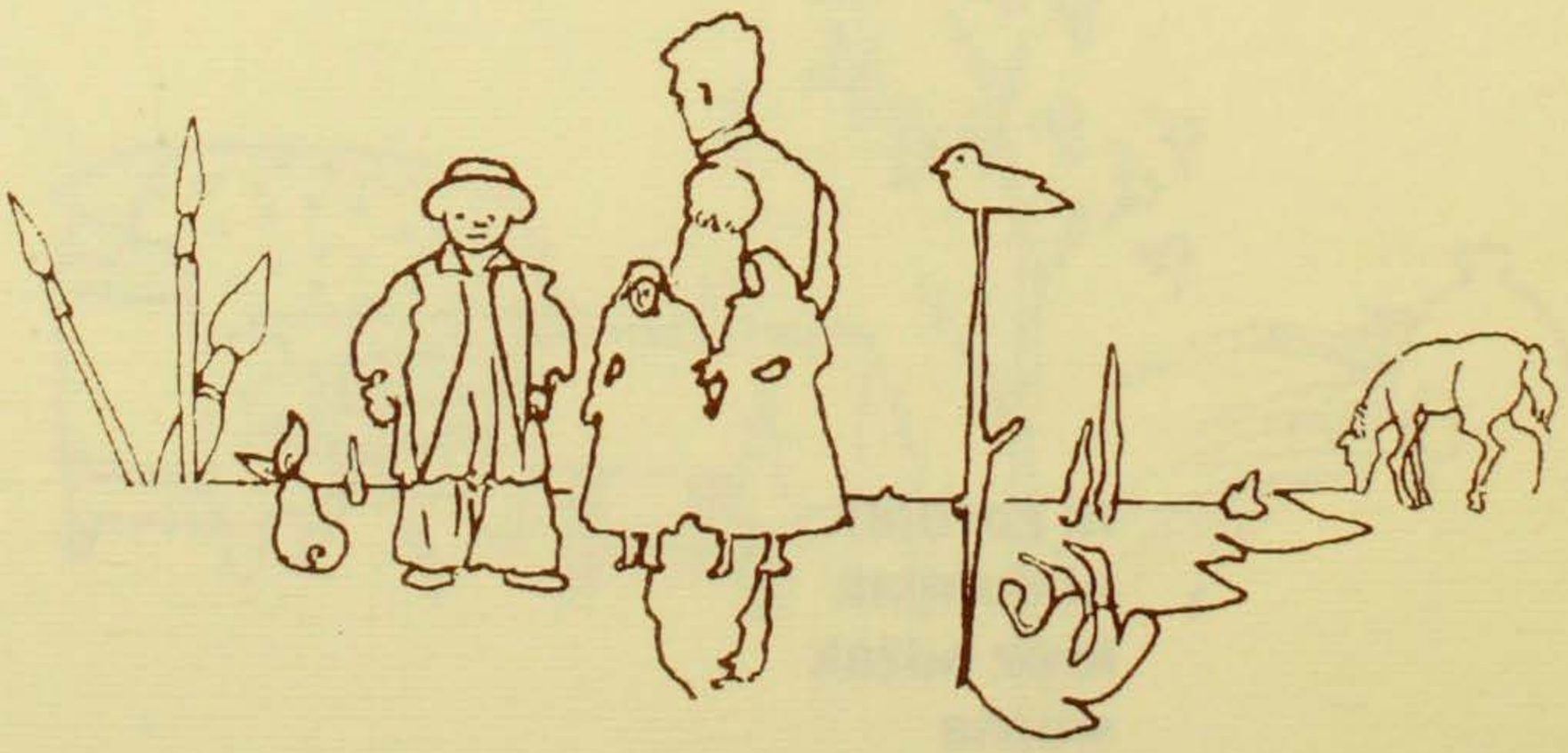

DERAN JEDAN JEDARED

drće čaršap
ruke drću
svit drće
avlija drće
ta sve drće
a to samo
deran
u čardaku
moluje
lavež
jednog virnog
pulina

zkvh.org.rs

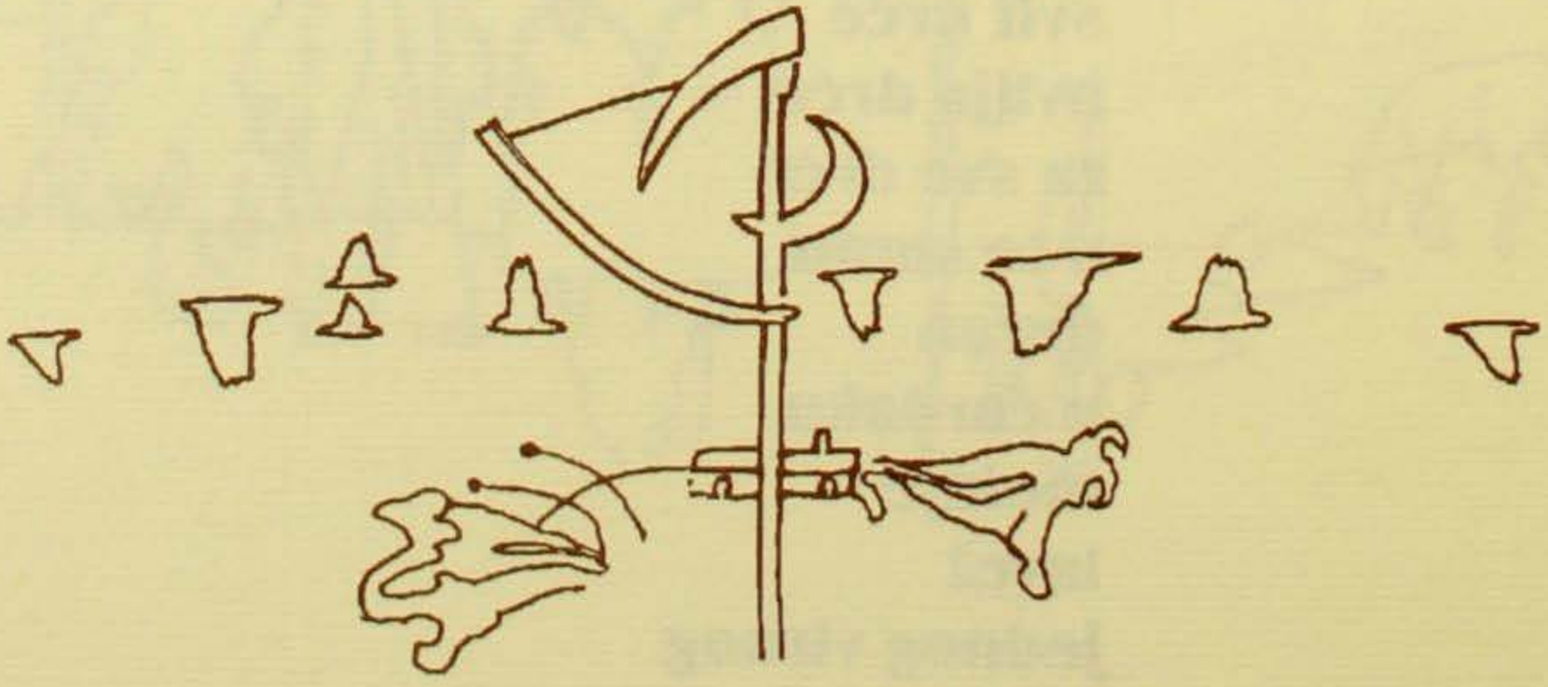

SALAŠ MOJ

digod
u budžaku
pante
ostim
da jedan
salaš
još
uvik
tinja
ćući
orca
i
u žile
udrobljen
putuje
kroz mene

zkvh.org.rs

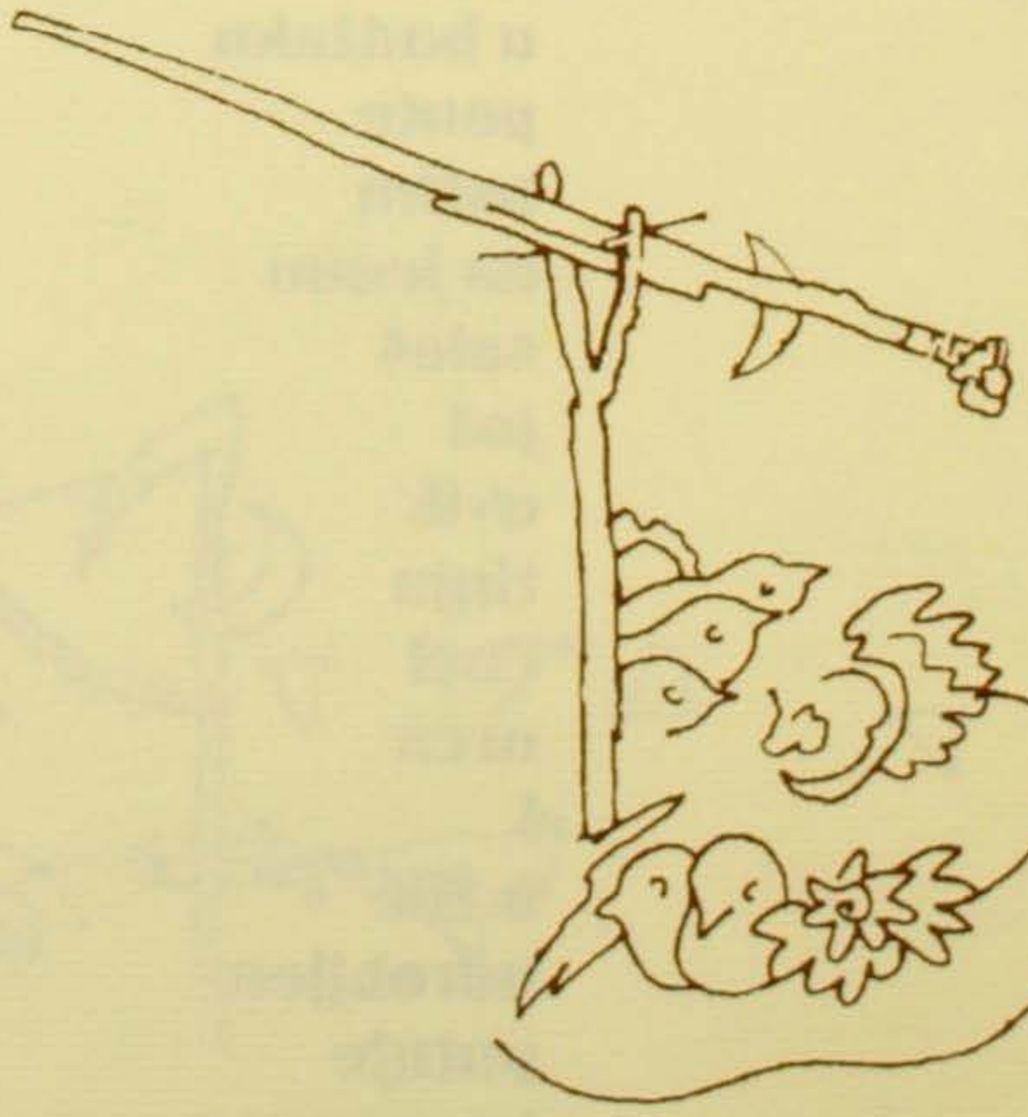

ANĐELE MOJ

kuća
naputleđa
fajinska
alvatna
gazdačka
a u keru
isprid kuće
klupica
trokrilna
pa još
od drača
jedne zime
kad drač
baš i ne mriši
al svedno pak
bilo je to u keru
jedne zime
kuća naputleđa
klupica od drača
a podne je
anđele moj

zkvh.org.rs

GABRIĆ ĆUPRIJA

ispod
gabrić ćuprije
vok
teče
priko
gabrić ćuprije
đuvegija
sa
snašom
u naručju
dok se za njom
šlajer bili vije
korakom
momački još vrućim
priko priđe
a za njim
kum lagacko svatove
u šlingeraj tamburice
kreće
ispod
gabrić ćuprije
vok ne teče
priko
gabrić ćuprije
danas
tek samo
po koje
sićanje
i uspomene

zkvh.org.rs

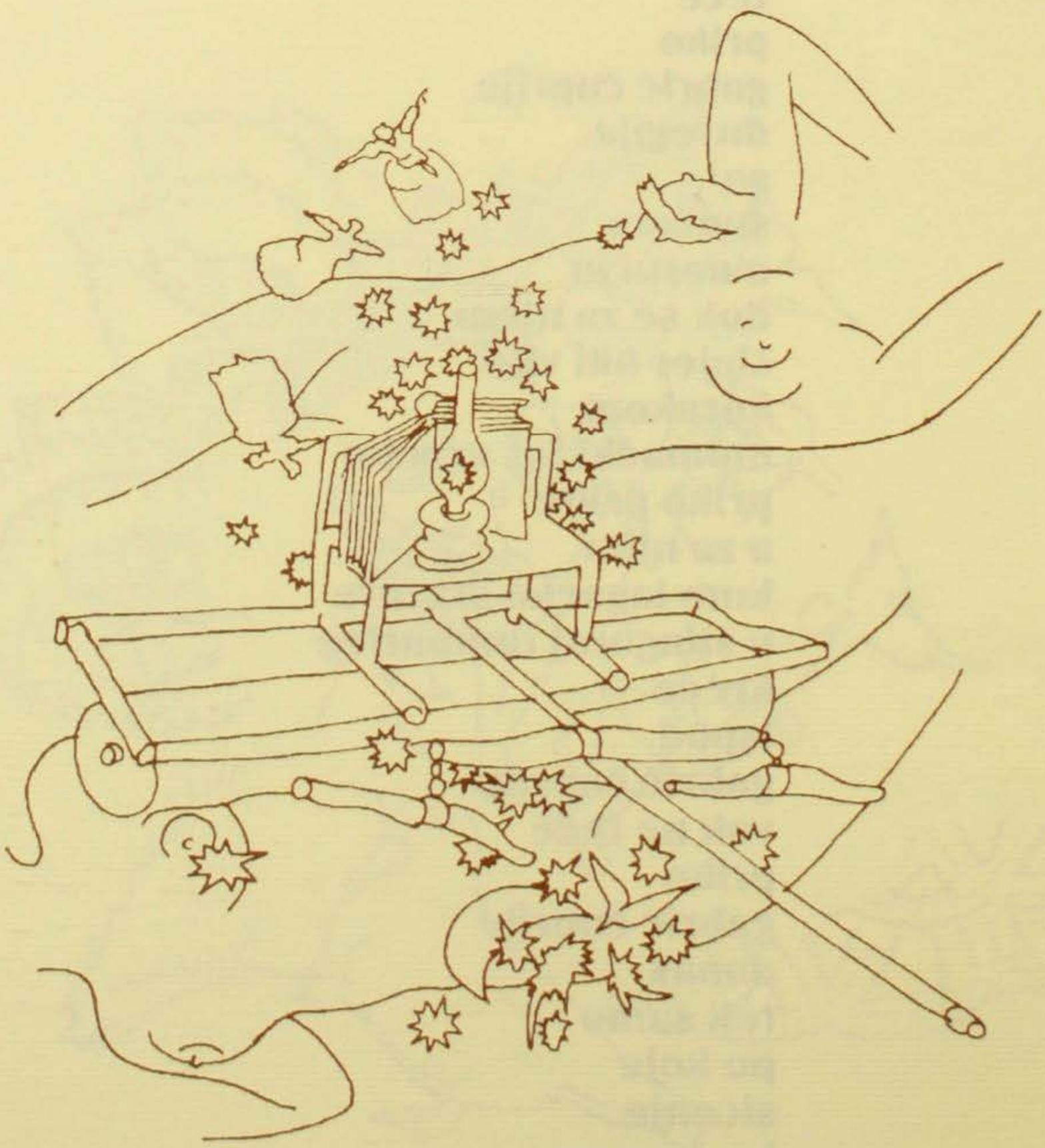

RIČ U DIVANU

naerena
rič
nima
ko divan
sisa goli
u grlu
punom zvizda
sidi
bože
lipa rič
kvrdžavim
dlačicama
uramljena
divanom
neizdivanjenim
nakićena
u grlu
stoji

zkvh.org.rs

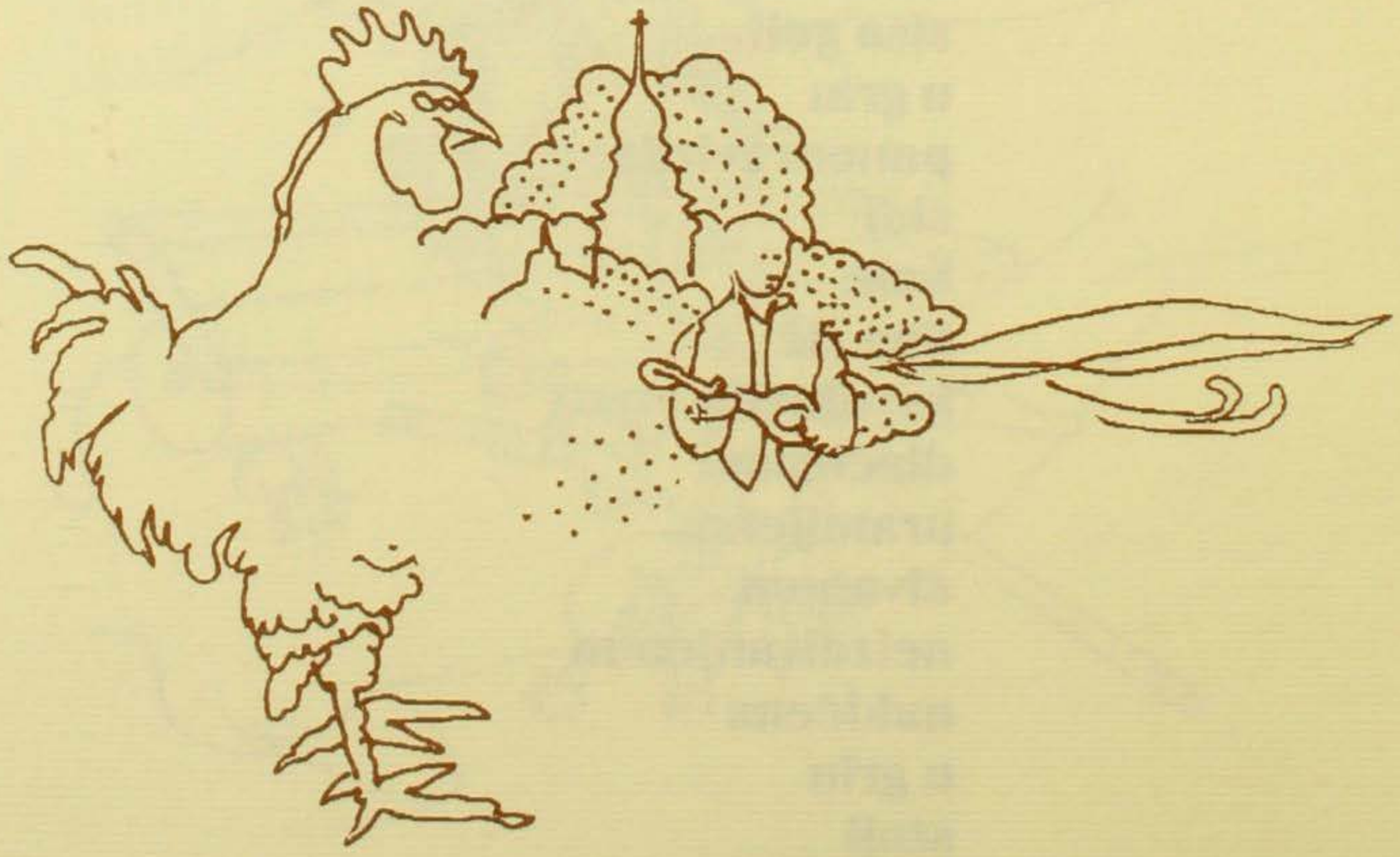

SITI SE STIPANE

na tamburi
drot puko
snašica
odavno
u
zapećku
drima
birtaš se obisio
još priključe
i eno podgrijan
ko sarma
na vrengiji
pod naslamom
visi već
šesti dan
a ja pijem
ja tri dana
zaredom
pijem
a korizma je
i ne možem
se sitit
zašto

zkvh.org.rs

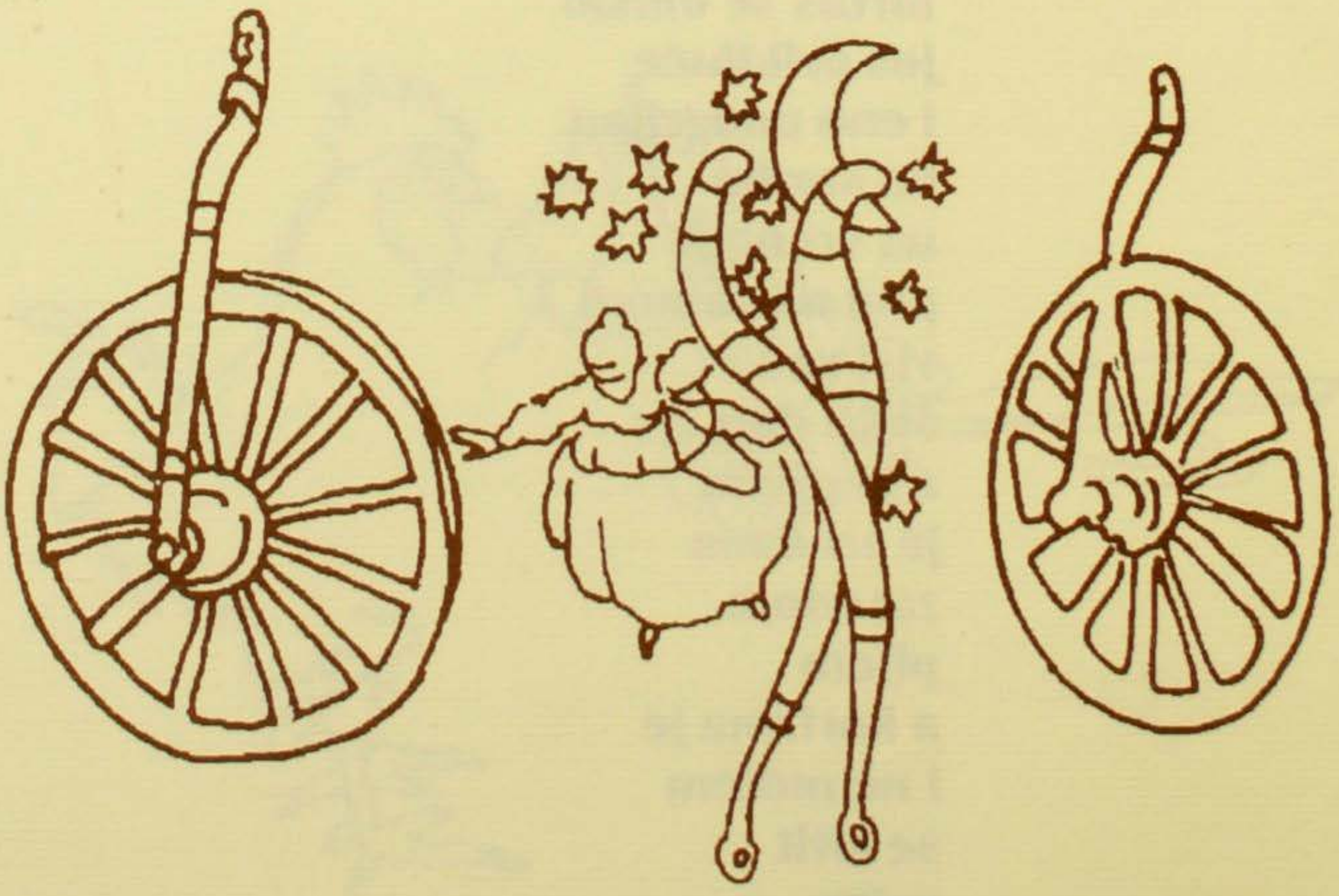

IZGUBLJENA LIVČA

laje pulin
cile bogovetne
noći
laje
na obišenu
livču
cilu ciltatu
noć
boga mu
kerećijeg
pulin
laje
na livču

zkvh.org.rs

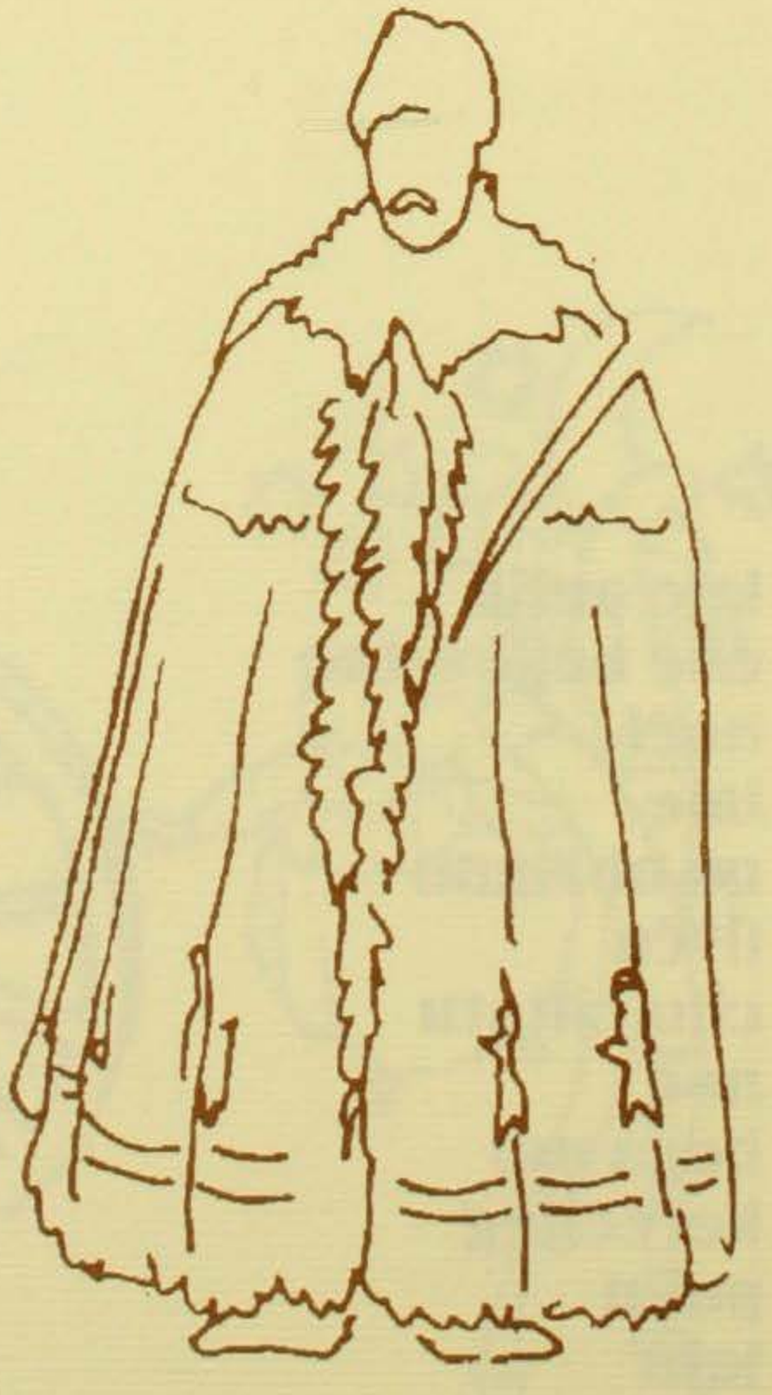

ČOVIKOVO SAPIŠTE

jesapim
zime jedne
u zapećku tako
jesapim
čerez sebe niki
izać tribam
a opet jesapim
reterat daleko
vrimena niki
i imam
i nemam
a i jesapim
ako izađem
o čemu ondak
ko
sapište soparan
cile bogovetne
zime
u zapećku
da jesapim

zkvh.org.rs

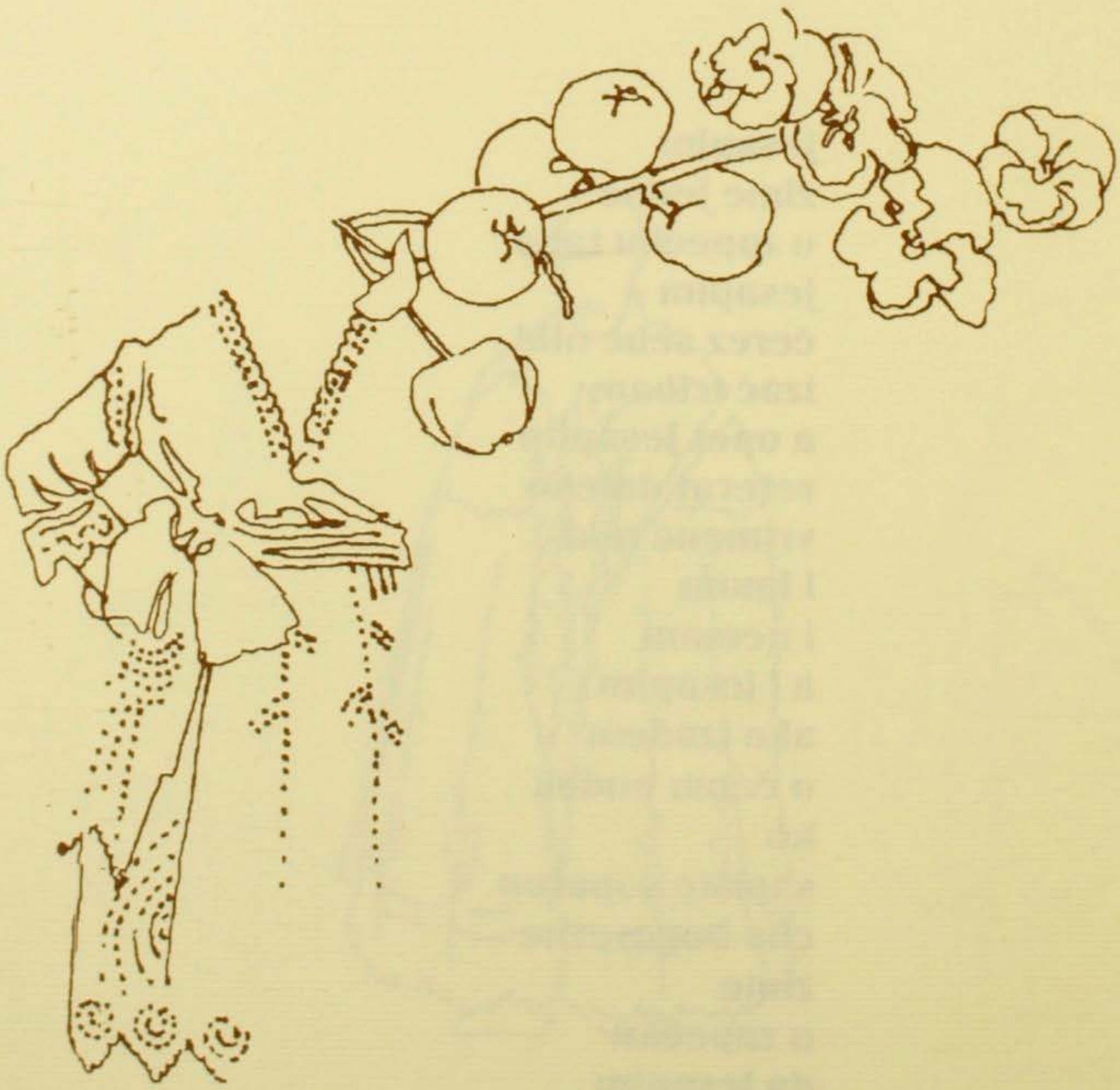

RIČ FALI

ne znam
dal rič
što pismi
ovoj fali
sliki tvojoj
pasira
al znam
pa navistit
tribam
samo
frtalj riči
ovoj
mojoj
fali
fali
pa bi
fala ova
bez hibe
bila
riči što fali
zato fala

zkvh.org.rs

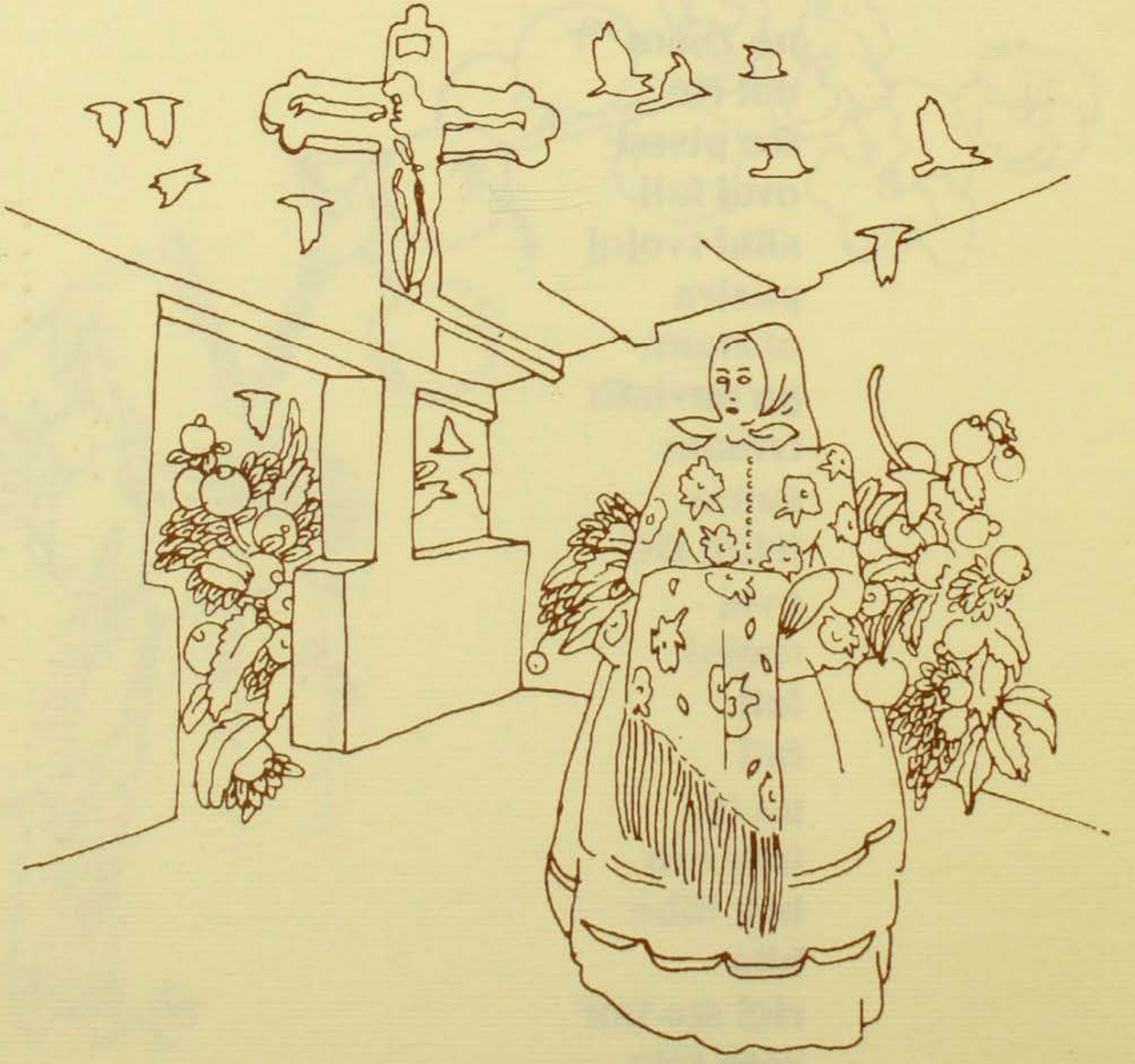

STRNIKA MOZGA

dal je rič
što smo je lani
obaško
zasadili u grlu
nikla
rodila plod
donela sime
unela u boje
nemir
raspuzane ravnice
uzjogunila pisnika
izmuštrala slikara
el je sve to
tek
surutka
zagorenog
mozga
u badnju
uspomena

zkvh.org.rs

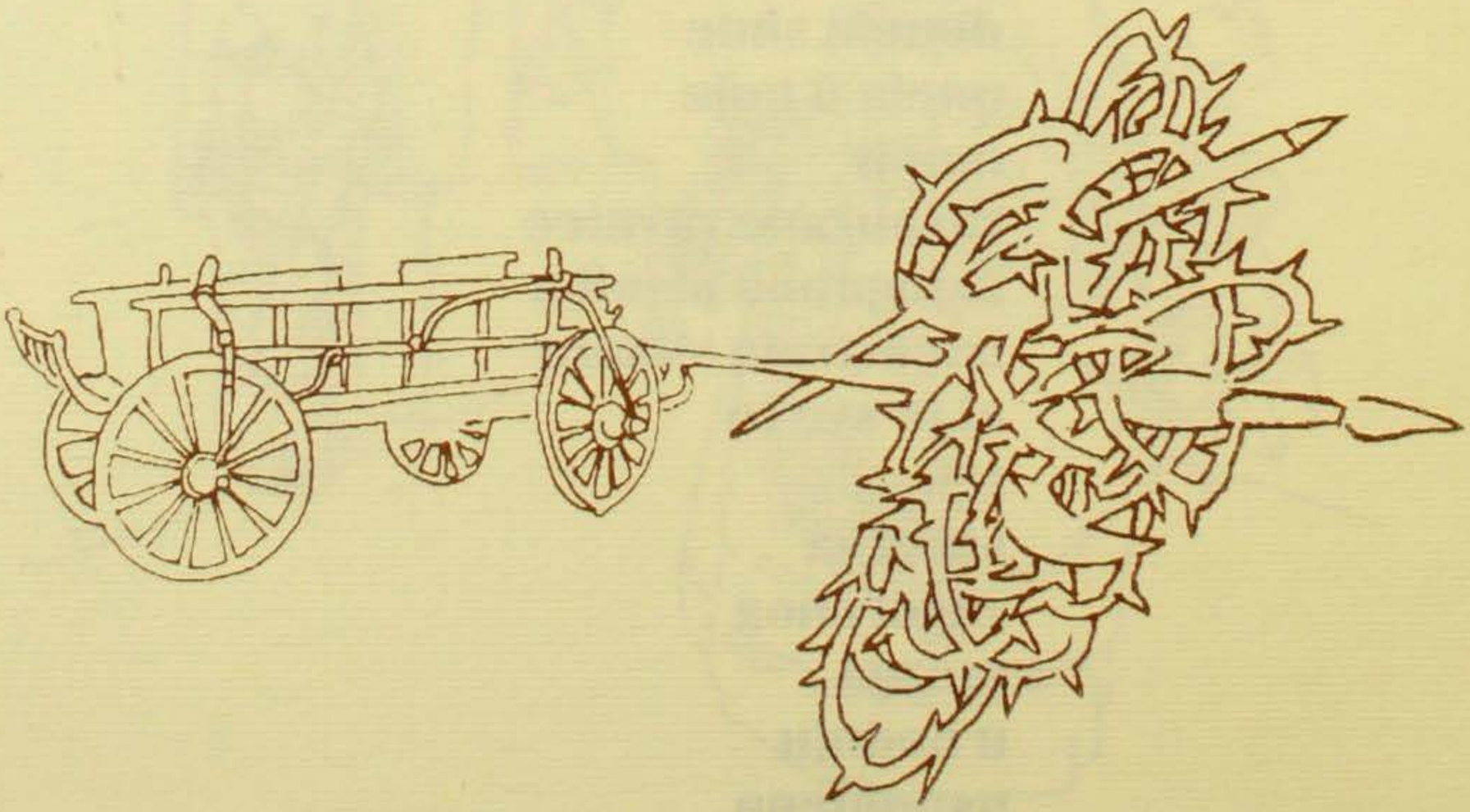

BUNJEVAČKI SALAŠ

sam salaš
bunja prazna
ni buva u njoj
više nema
u karmiću odavno
paučine nema
pod dudom drimaju koraće
mekano
zakuvanu
pilu klape
ničeg nema
ni vaške ne laju
ni zunzare se ne čuju
tek ledina izakuće
bolesno poderana
žednom odžaku
namigiva

zkvh.org.rs

I PRSTIMA KLAPIM

klapim
te u sanjanjima
sanjam
te klapnjama
esapim
u buncanjima
mislim
u tragovima
bački
pudarina
a nalazim te i
u molitvama
uvratina
tamburico
živote
u prstima

zkvh.org.rs

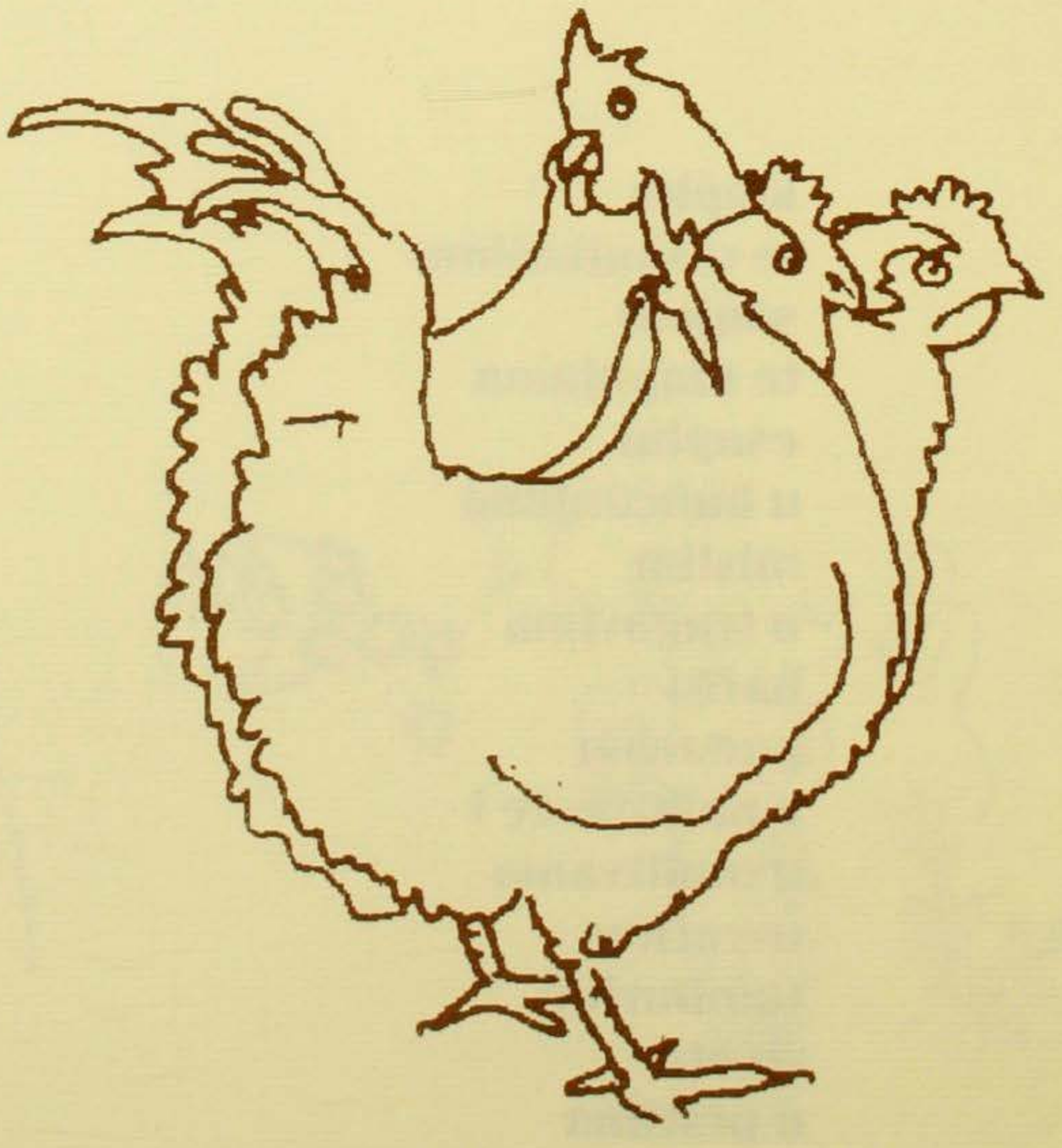

OPAC PIVAC MOJ

svitla kruno
pivac moj
svačem jedared
dođe kraj
avlija tisna
taraba bisna
nebo prisno
kljun od jutrenja
ispod keriteša
zarđo
eto
svitli orozu
ti u lonac
a ja
ko gnjecav valjušak
čorbu od zvizda
niki još čekam

zkvh.org.rs

OTIRANJE IZGUŽVANOJ VODI

jednoj kati

kad
dogodine
u tavankutu
bagrem
u dračу
huncucki
pod pendžerom
zamriši
već će po tom
čeljad znat
da smo
lani
izgužvane
vode
do korena
pod ambetušom
tvojim curo
pili

zkvh.org.rs

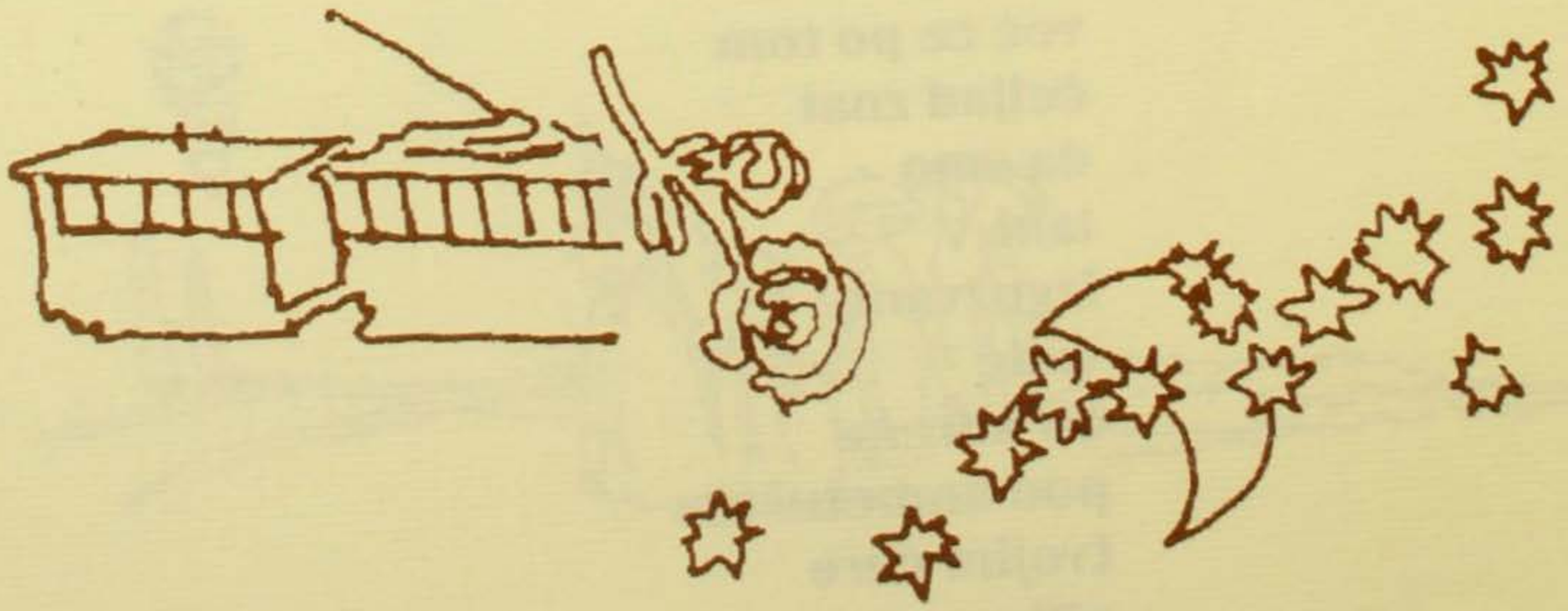

FRTALJ FALINGE

rič ta
kad se
samo kaže
a ničim drugim
ne gustira
jednu falingu
veću od hibe ima
jesapim
da se
fanfulja
rič ta zove
al kako se
drugačije
vabi
niki ne bi tio
kazat
jel u cilom svitu
redovne riči
za rič tu
brez veće
muke i škule
nećete ni nać
al ako je falinga
samo u riči
onda gri i
nije u
riči

zkvh.org.rs

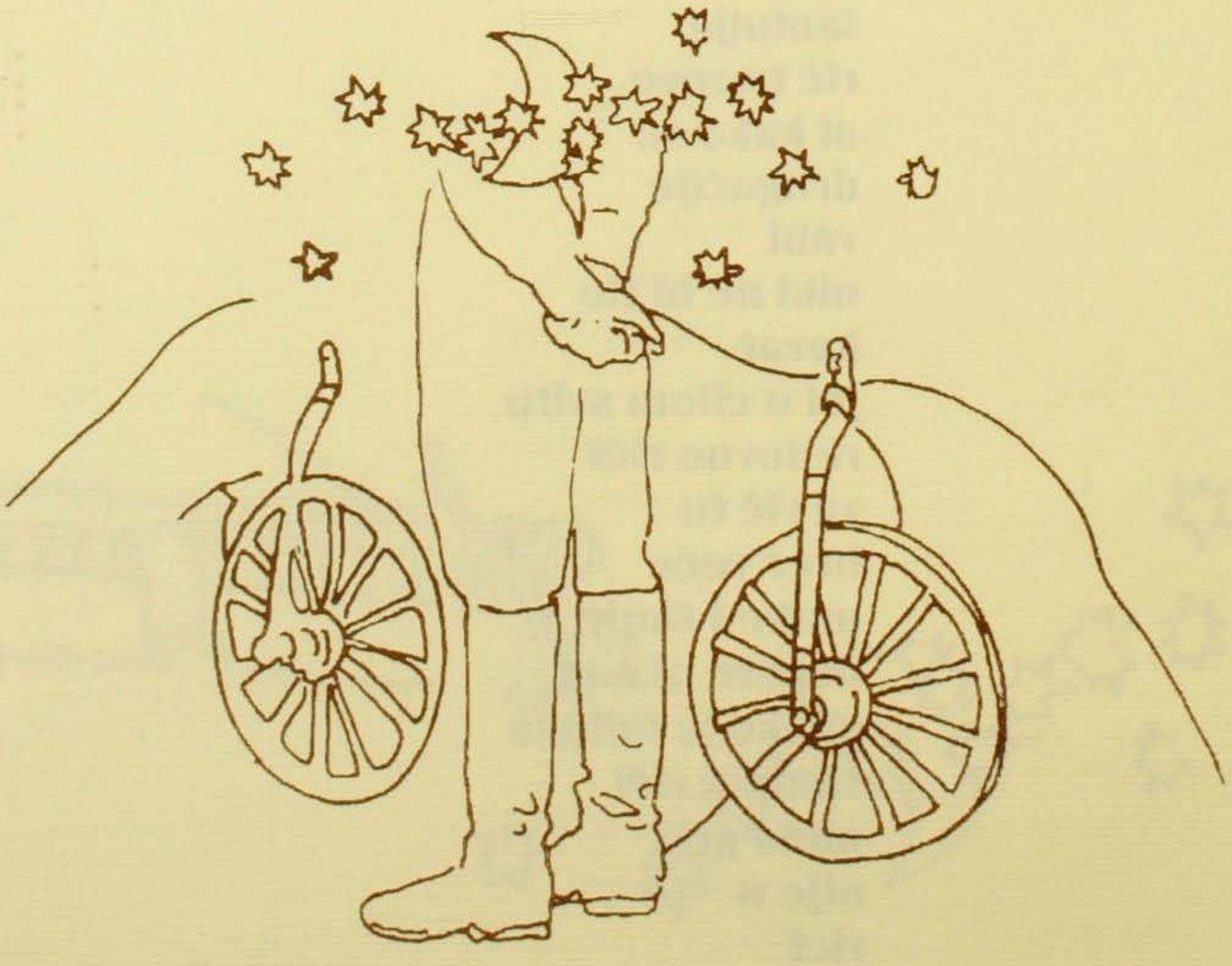

GAJDAČENJE

ja nim
ti gluva
ja gluv
ti nima
a banak
stari
ispod
nas
ko svršen
čovik
srićno
šprljeka

zkvh.org.rs

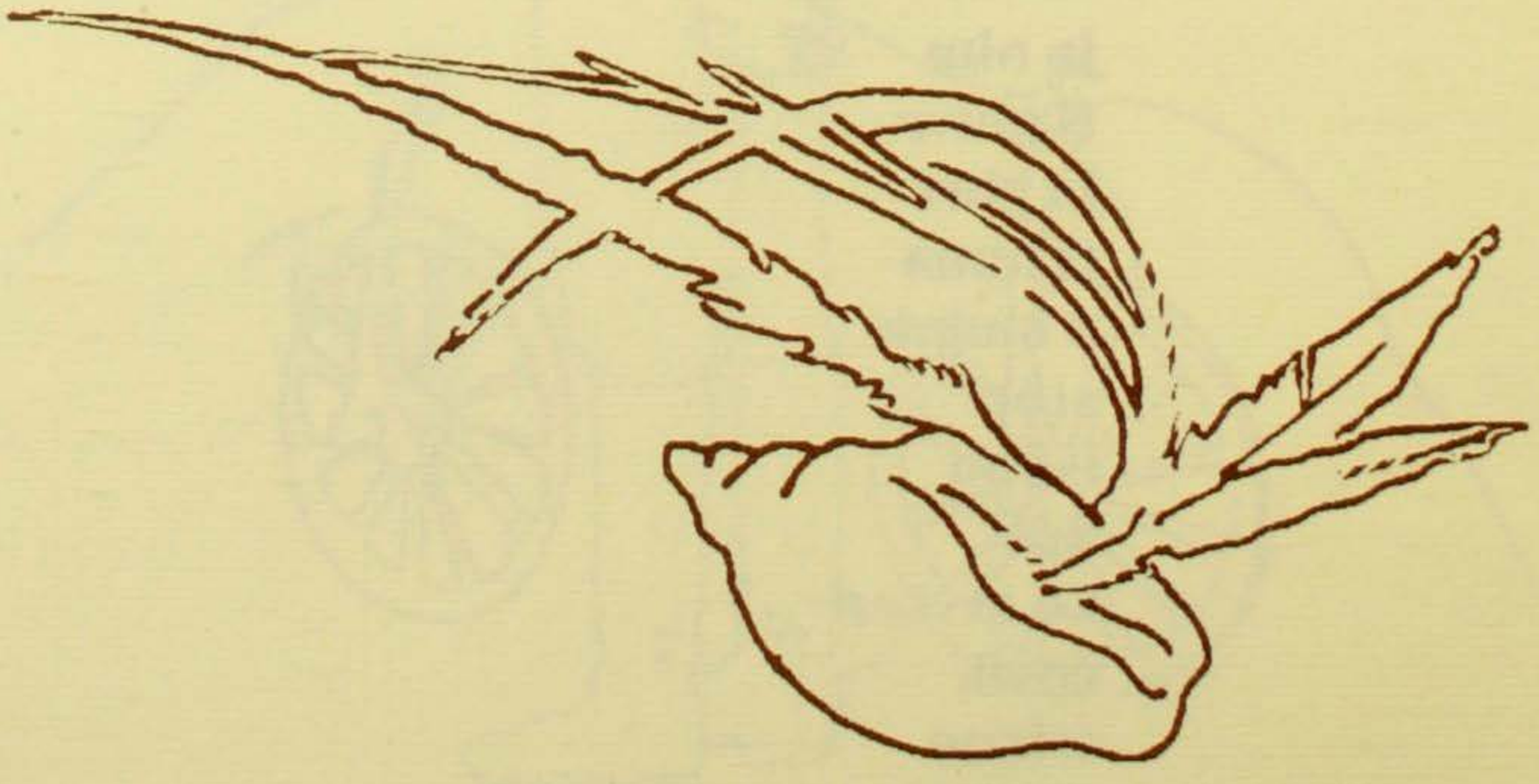

DVI MRSKE

tisna je
bila
tvoja
garava
strija
i vruće je
bilo
vlažno raskrečeno
oko tvoje
i lipo
je bilo
svirat
te noći
na armoniki
od
dvi
mrske
je
bome
i nisu
mi bile
te noći
i tog života
cilog
mrske
te
mrske

zkvh.org.rs

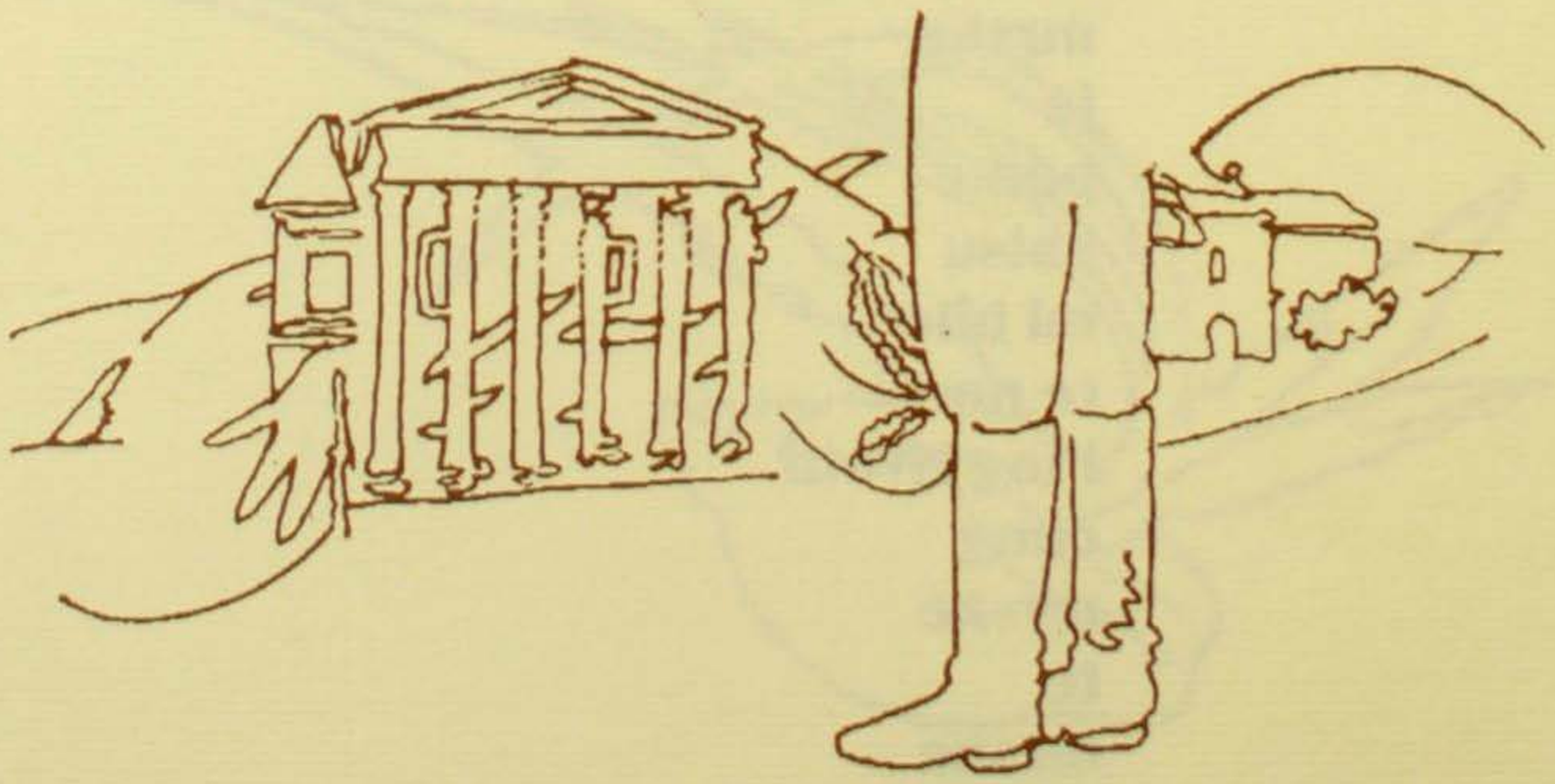

SO TILA

zgriši
tilo
tilu
u tilu
tilom
tila
radi
a kobojagi
nisi
tako
tila
tila
radi
tilka
tako
tila

zkvh.org.rs

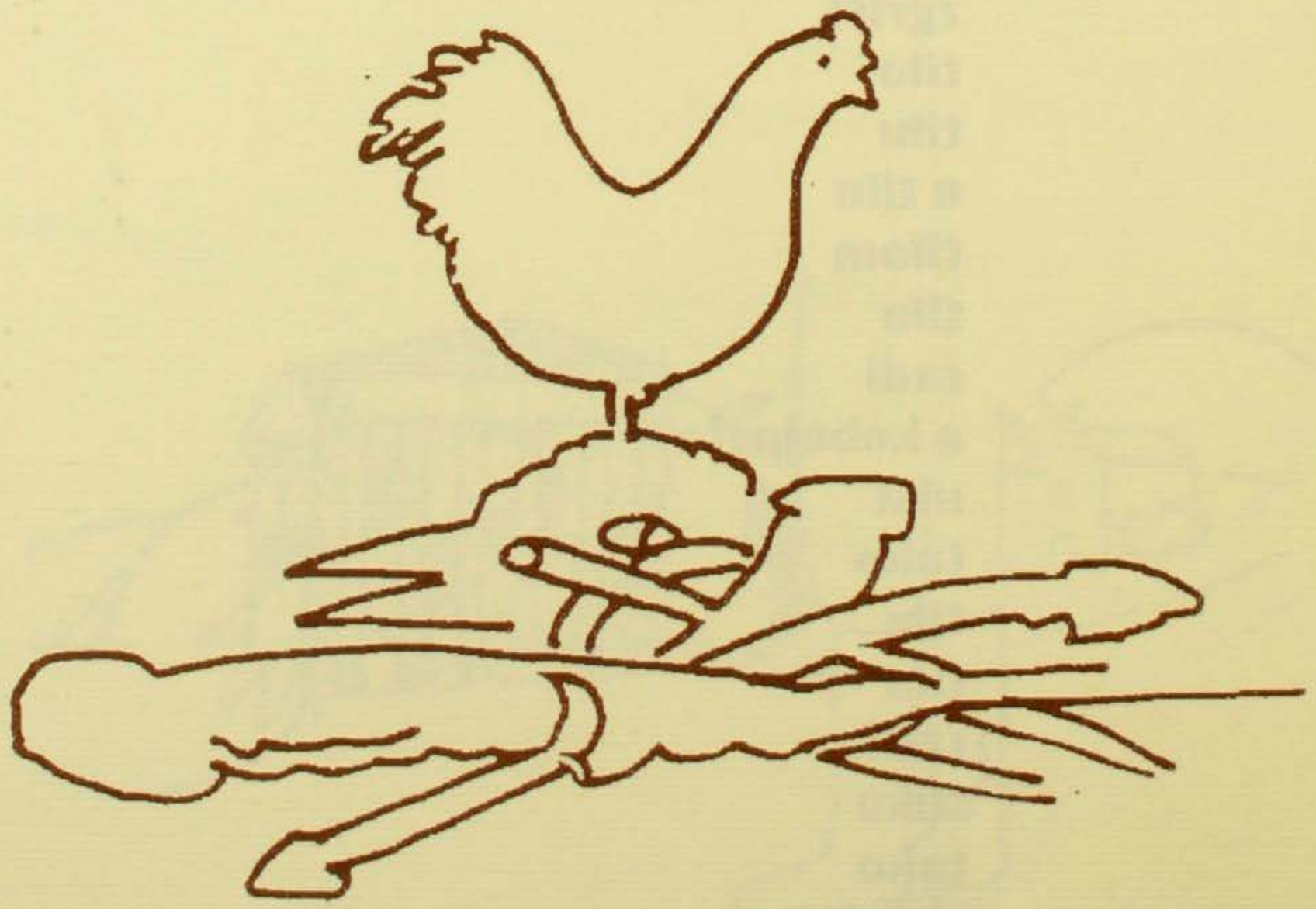

PRAVA LJUBAV

I. Pudaru

svinjar
svinjariju
u svinjaku
na svinjaruši
tio
uradit
a ona
svinjaruša
sve pokvari
noge
sramocki
široko
sama
zatvori

zkvh.org.rs

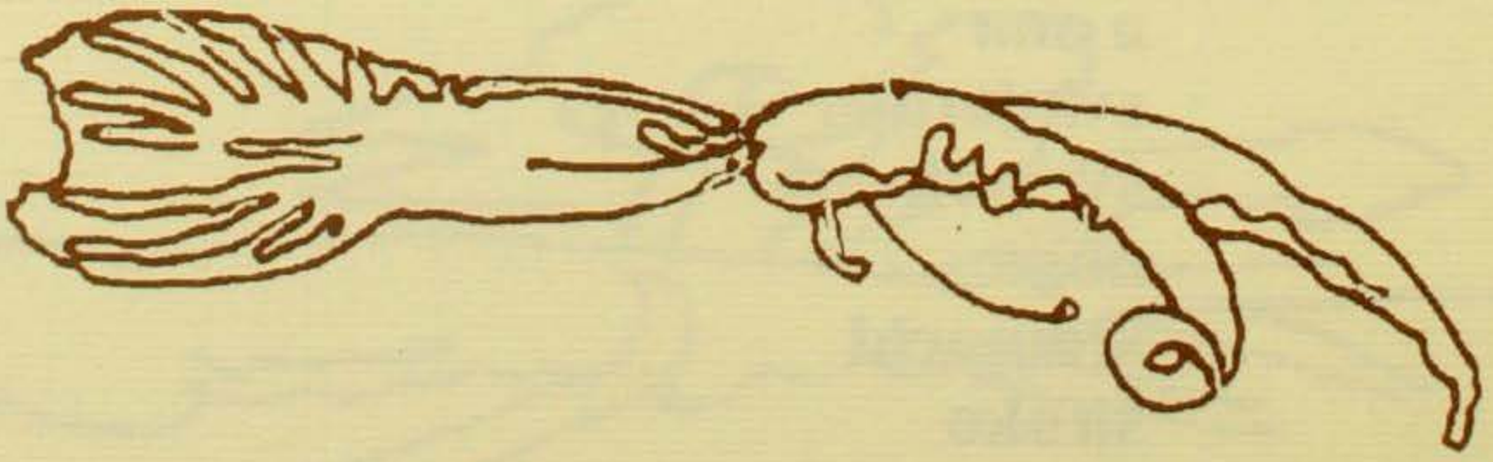

UGARNICE

mora da su
dugo
žedni
prsti
moji
curo
u vlažnom
dolu tvom
rosnu travu
pasli
zdravo dugo
čim si onako
ucvarena
procidila
šta već toliko
trckaš
ta grijota je
velika
grijota od boga
klincova ne
umočit
rutavu
njivicu
njezinu
ne potorit
grijota

zkvh.org.rs

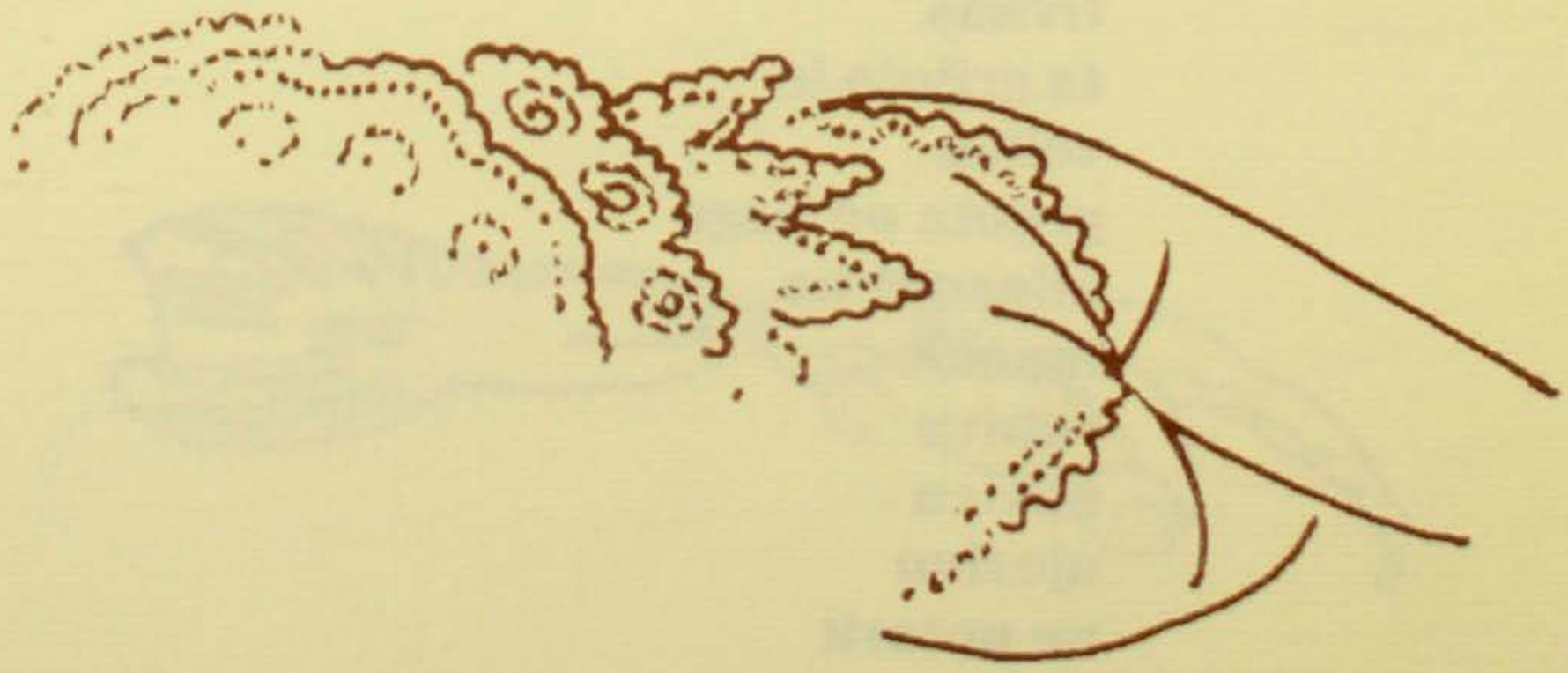

APIN TAVANAC

i
pi
s
tila
mog
al
pazi
zabat
u
meni
da
ne
naziđaš
šta bi
api
kazli
kako
nanu
privarili

zkvh.org.rs

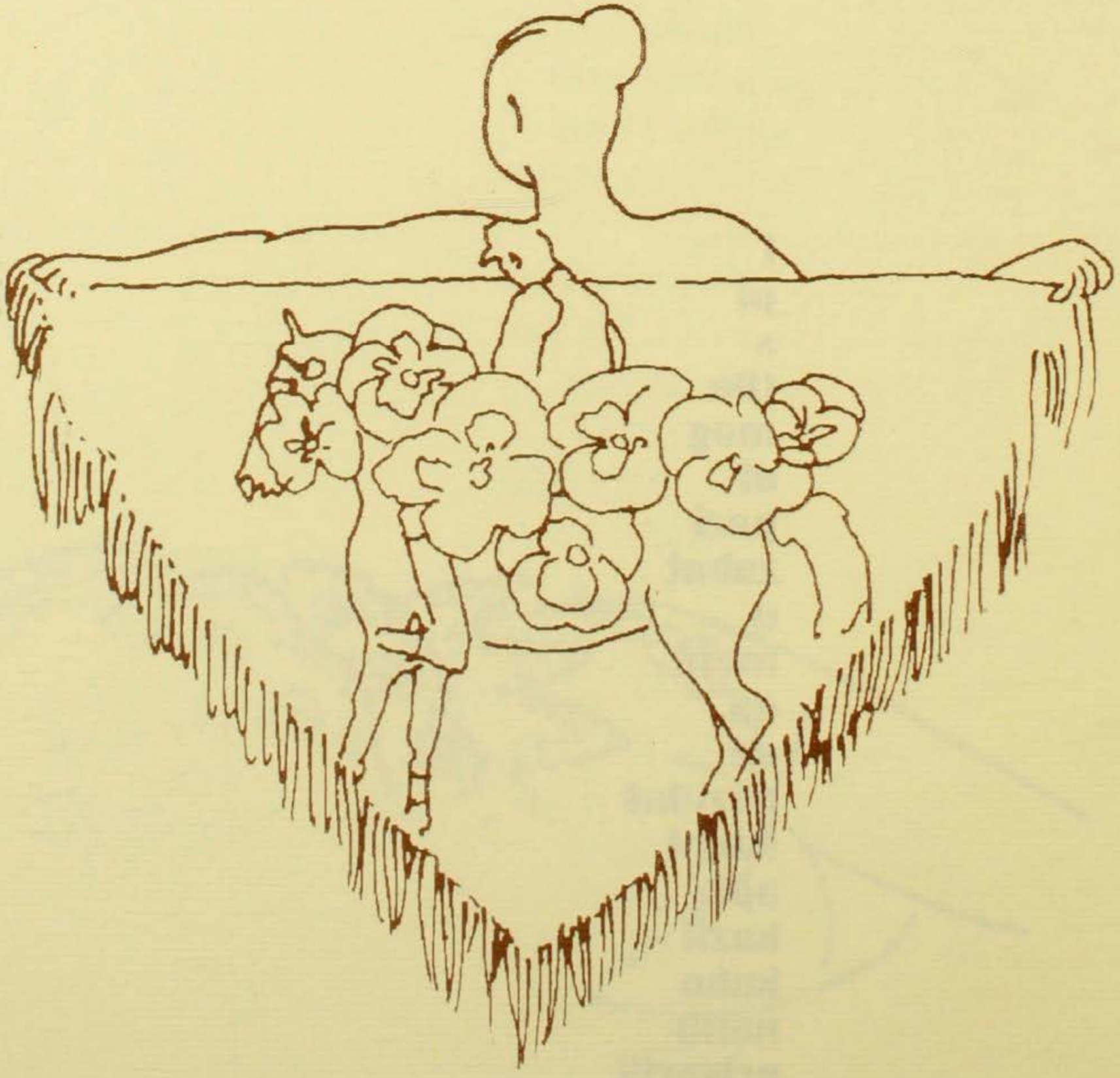

OSIĆAŠ BILA SI

raskopčala si bluzu
skinila leveš
svlačila si lagacko
huncucki svukla sve
sve sa sebe
a nisi bila gola
tako si
lipa bila
ko slika
onda si dolaf
otvorila
štafir pokazala
krevet razmistila
konđu raščešljala
tribalo je to
izdržat
i nogama prošprljekala
štrpljen špašen
ošćaš
mriši zemlja
ostim
bila si
ipak
ipak malko
bosa

zkvh.org.rs

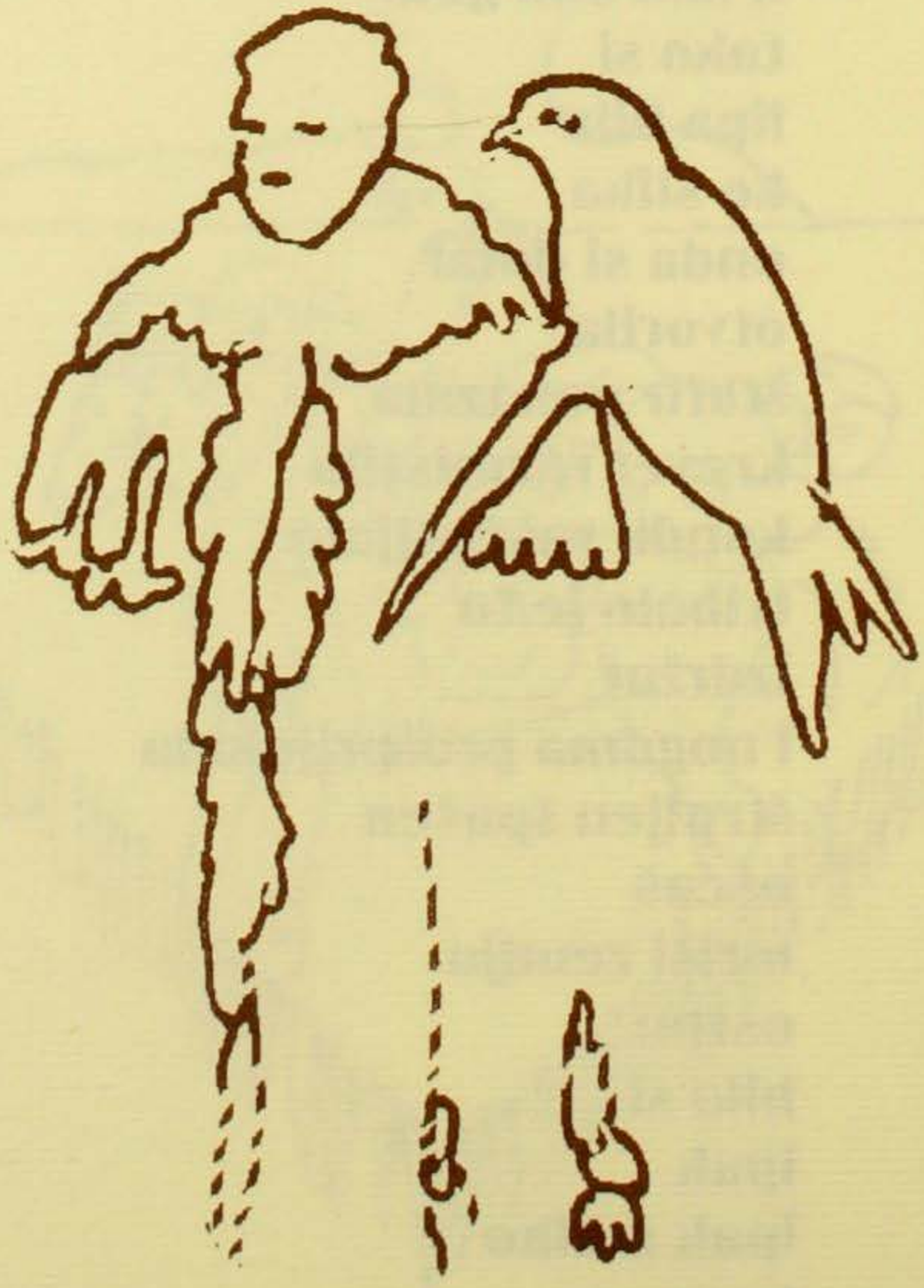

PIVCOV ZORNJAK

pivac moj
brez mane
a pod falingom
velikom je bio
kažnjen ko čeljade pravo
zornjak na kokici kakoj
kad išlinguje
bez hibe
a ureknut je bio
zavitovat si se
kadgod
na njeg mogo
bilo pa prošlo
sad galir izlofran
poša i kad
je stala
nije mu bolje
visila
pisma jutarnja nikaka
kadgod kad kokici
i zakljuka
malo fali pa da
od dragosti
prokvoca

zkvh.org.rs

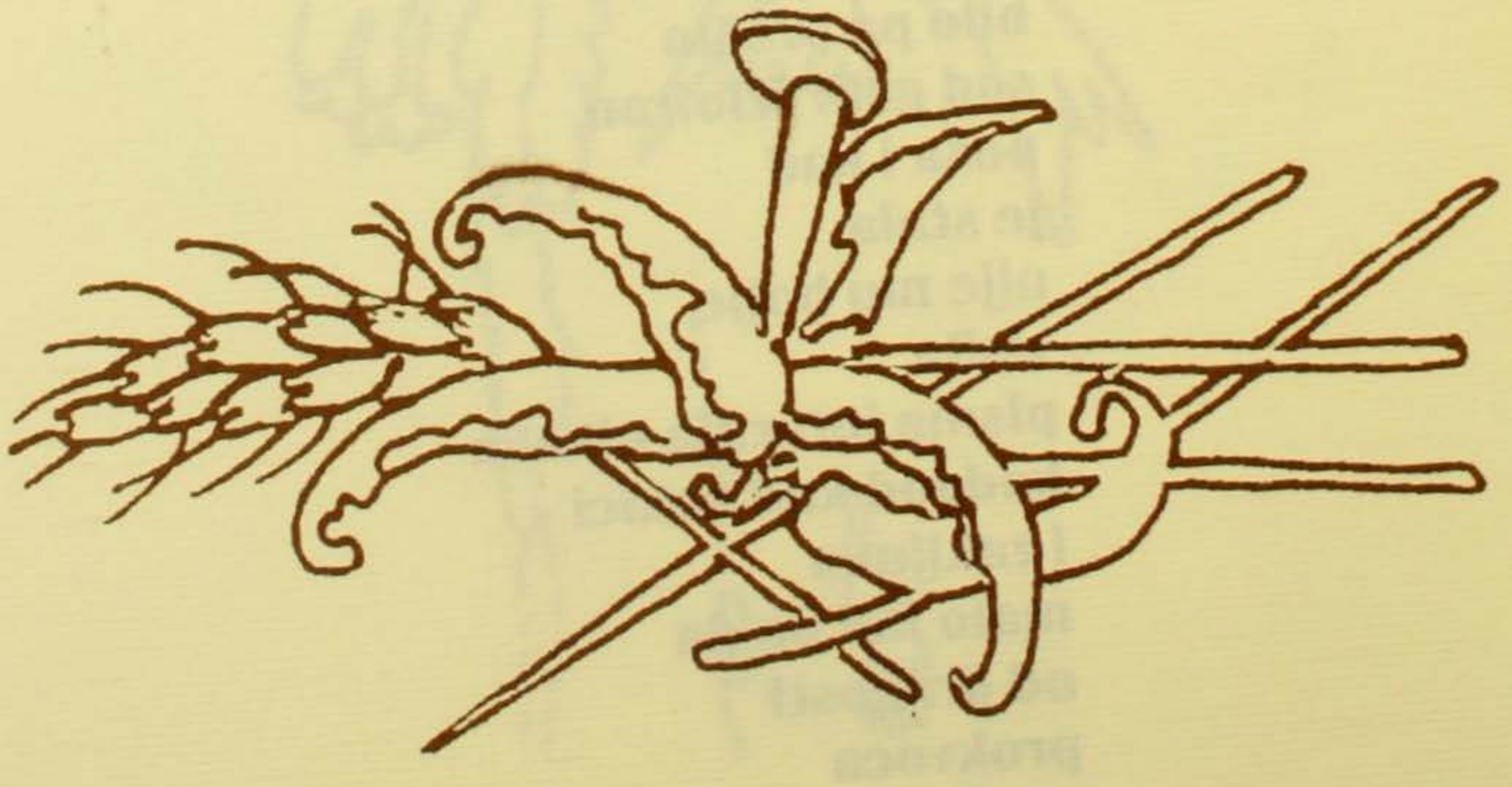

FRTALJ

frtaljovog
frtalja
frtalj
njive
tila
tvog
curo
pod
arendu
izdaj
ta biće
tvoj
moj
cio svit

zkvh.org.rs

UREKNUTI

neću kazat
ni divanit
niki ne bi mogo
jel za pripovitku
nije
i ne znam
kake su nam
vračke spopale tilo
dok smo se pod
naslamom harcovali
i nike sitne
sigre sigrali
al pantim
da su nam se tila
izmišala baš onako
čestito ljudski
kurtala i bilo
a onda su noge
dvi uzjogunjene
noge tvoje
ko golubice bile
poletile visoko
mora da su nam
vračke
spopale tilo
jel nam se
to u sigri
tako tilo

zkvh.org.rs

NOĆ TILA

cilu noć
orcali
pisme
rosne
u kovrdžavu
pisanku
štucavim
plajbasom
furtom furt
upisivali
a da
tilo
nismo
u gri
umočili
taki smo
dobri
bili

zkvh.org.rs

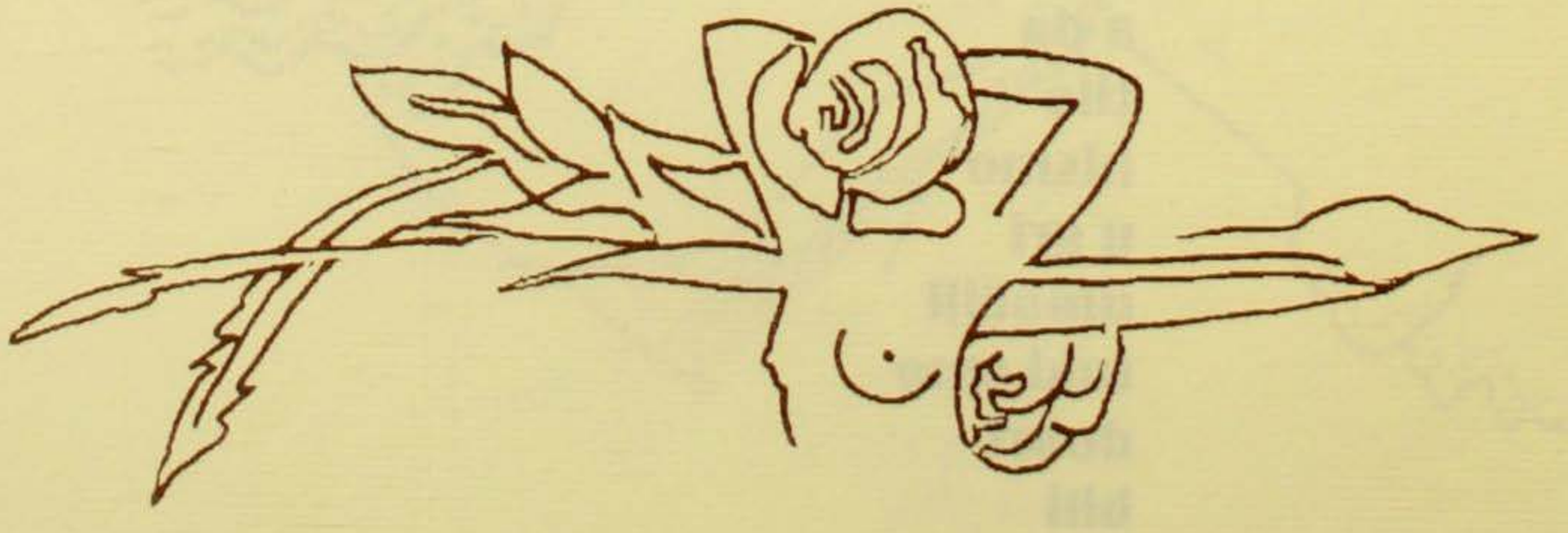

ZRNCE PISKA

kad sam
zrnce piska u kajase
namrskane
uprego
pa izmed
uvratina njeni
do polak još
ko vijar mirni
al od polak već
ko švigar bisni
dekat krenio
nisam ni šnjoto
kakom sam andraku
brez prike muke
svog subašu
pod arendu
dao

zkvh.org.rs

SVE MOJE ŠKULE

štrupandle
njezine
vrane
očenaš
moj
su meni
bile

zkvh.org.rs

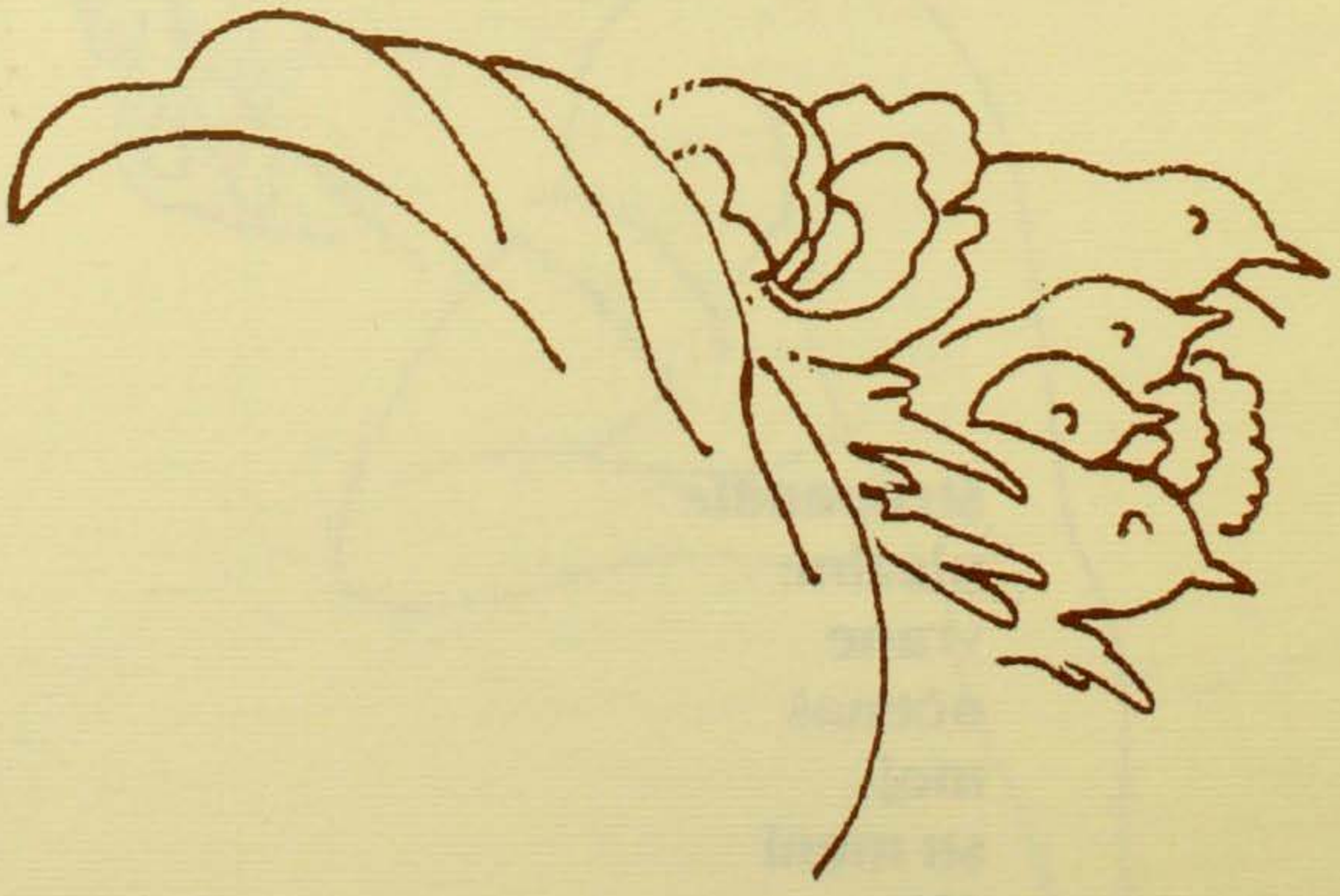

Čari bunjevačke ikavice

Nakon tri žanrovski relativno različite knjige pjesama ("Djetinjstvo" 1972; "Sad znadeš sve" 1979; "Poljubac izdaje" 1988), zatim modernog romana "Daleka zvona" (1983) te zbirke prikaza "23 kritike" (1988), pjesnik, prozaik, kritičar i jedan od najplodnijih pisaca srednje generacije subotičkog književnog kruga, Vojo Sekelj, predočio nam je vrlo zanimljivu zbirku stihova "Rič fali", pisanu na štokavsko-ikavskom narječju bunjevačkih Hrvata iz sjeverne Bačke.

Po mišljenju mnogih književnih kritičara i teoretičara dijalektalna poezija općenito zahtijeva mnogo stroži kriterij od poezije na standardnom jeziku.

Ako bismo s tog stajališta analizirali rukovet pjesama (37) Vojislava Sekelja dosta spretno ukomponiranih u ovoj knjizi, onda bismo bez ikakve dvojbe mogli pripomenuti da je autor tom zahtjevu u cijelosti udovoljio. U stvari, našem autoru meka, raspjevana i mjelodična bunjevačka ikavica nije predstavljala samo puku leksičnu građu čijim bi se podsredstvom na manje ili više deskriptivan način pokazao i prikazao sad već skoro minuli vanjski svijet ovog ravničarskog predjela, tradiciju, duh i jezik njegovih žitelja, ratara očvrslih u stoljetnim borbama sa zemljom i za zemlju radi vlastitog opstojanja, sretnijeg života. On je svjesno išao dalje, ikavica mu je zatrebala prvenstveno stoga da bi ispod površine naoko već banaliziranih, svakodnevnih riječi (kao i onih arhaičnih) na svjetlo dana iznio sve njihovo bogatstvo, slikovitost, metaforičnost, paradigmatičnost.

Jednostavnije, da bi do kraja otkrio i oplemenio unutarnje slojeve i sadržaje riječi, izraza, iskaza, te da bi ih tako u punini njihova vlastita sjaja u igri slobodnih asocijacija pretočio u pjevanje čovjeka suvremenog senzibiliteta. Zahvaljujući tome, dao je sasvim novo značenje onom drevnom, mitskom, i čovjeku i prirodi, i instinktu i emociji, i djelanju i mišljenju, i djelu i cjelini...

Dosljedno jezikom prodirući u suštinu čovjekova bića - uz skladnu orkestraciju ostalih elemenata svoje poetike koju gradi već duže od dva desetljeća -Vojislav Sekelj u knjizi "Rič fali" nudi čitatelju čitavu pregršt autentičnih pjesama. Autor ovih redaka možda nepravedno pada u iskušenje da ih označi minijaturama unutarnjih pejzaža duše, ili pak pejzažima vanjskog svijeta koji su prelomljeni kroz titravu kristalnu prizmu pjesnikove duše.

Među tim minijaturama posebno se izdvajaju one što su bogato natopljene erotikom, ponekad čak do razbludnosti i perverzije. No to je samo privid, jer nakon višekratnog čitanja ostaje dojam da je sve to tako čisto, skladno i lijepo da se pjesnikovoj interperaciji može samo diviti. To je možda i najveća čar ove zbirke.

Lazar Merković

zkvh.org.rs

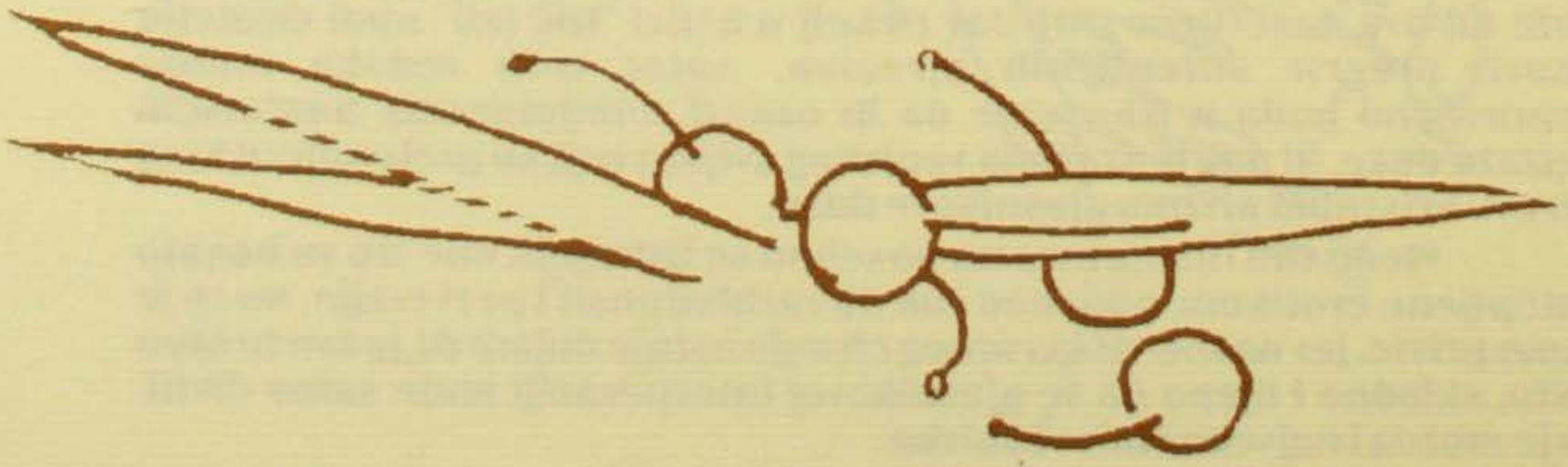

Sekeljev raskalašni lirizam u fâljenju faljenog

Pitamo se odmah, ne bez razloga, posve radikalno: što je to na djelu ovdje? Ovdje, kod tankoćutnoga pjesnika nam, odmjerenoga prozaiste i oštroumnoga esejiste nam. Vojislava Sekelja. Ovdje i sada pitamo se tako, a u povodu jedne čudnovate pjesničke zbirke. Njegove. Poznate nam. Prepoznate za većinu nas. O toj, po mnogo čemu, nesvakidašnjoj knjizi, koja vapi već skoro desetljeće za svojim trećim izdanjem, pitamo se ovdje ne nimalo naivno što na djelu tu jest? O toj knjizi Sekeljevoj, naime, s naslovom "Rič fali", koja stoji na vrhu zlatnog niza pjesništva na novoštokavskoj ikavici kod bunjevačkih Hrvata, pitamo se ovdje - kako je tako s njom?

Što je to, dakle, pitamo se na početku, tu na djelu? Je li riječ o "fâljenju fäljenja"? Ili se, pak, radi tek o "fäljenju fâljenja"? Drugim riječima, kao bitno nadaje nam se sljedeće - oko čega se ovih tridesetak i nešto raskalašnih pjesama motivski suvislo sabralo ovdje, a kroz nejasnost naslova? Ili su se prelijepe one tu ne samo logički srasle zbog toga što "fäli fâljenja"? Ili se pak majstorski sročene okupiše one lijepo ovdje stoga što se treba "fâliti" "fäljenje"? Pitanje, dakle, jest to. Pred nama, a ne samo za nas!

Očito, posrijedi tu, a s dijalektom, imamo na početku problema s dijalektikom. I to pjesničkom. A i Sekeljevom, ipak. Ona ovdje, proizlazi iz, intrigantno a mudro, o da, da mudro je to, čak premudro, danog naslova i njegova imanentna dvoznačja! Ili on ovdje znači "rič fali", u smislu da je ona, riječ naime ta, nedostajuća, ili je pak stanovit odnos spram nje imperativno postavljen tako da nužno je kao vrijednu treba "fâliti", u smislu hvaliti. Što je, dakle, opetujemo upitno a pomalo zbunjeni, ovdje na djelu? Tu kod vrsnoga lirika Sekelja nam.

A jasno je jedino ovdje sljedeće: već naslovom se htjelo - ili nešto oporo konstatirati se ili na nešto pozvati. Drugim riječima, ili se nešto ovdje tvrdilo ili se pak na nešto nukalo. Tu. No, to nešto na što se tu tako sugerativno naslovom postavljalo je u naravi tako da se umnogome u sebi razlikuje...

Pa ipak, oboje se u naslovu, a tako posve različno postavljeno je naizgled, sabira oko jednoga. Oko riječi, naime. Riječ sama objedinjuje ovdje u naslovu ono različno. Riječ tako naslovom takvim. Sekeljevim. Tako se ona, naime, pokazuje kao mnogo bitnija. Riječ, naime. Ne samo ovdje je tako. A riječ je takva tako, dakle, i u Sekelja važnija. U knjizi. S naslovom ovim. Ona okuplja. I kao prvotna, riječ ta i takva, ovdje stoji još i kao ishodišna za mnogo što...

zkvn.org.rs

No, ovdje je ona, riječ ta i takva prvostojeća i mnogoznačna naime, unekako i u značajnome konkretizirana. Upojedinila se ona ovdje. Riječ. Ta i takva. I u Sekelja nam kroz naslov ona takva je. Dobila je partikularno obličje svoje. Ona, ova riječ. Pojavljuje se ona, riječ naime tako, ovdje nekako svedeno: tek ili samo kao rič.

Pa ipak, u punini je ona vlastita specificiteta. Ovdje. I tako. A on se, pak, taj ikavski specificitet ovaj, ovdje ne samo prepoznaje kao blizak ili znan nam, već se i povezuje uveliko kao životan. I upravo tako: važan je. S nekima. A za nekoga. Napose s nama samima. S ovdašnjim Hrvatima. Rič ta i takva s nama a za nas pojavljuje se isto nama kao važna. I u Sekelja našega. Ne slučajno.

A riječ je takva ovdje ismijavana. Dugo. Ikavska. Ta. Riječ je ta i takva potiravana. Ovdje. Dugo. Riječ je to i takva, zbog koje se stidjelo. Počesto. Napose ovdje. Riječ, koja je ruglu izvrgavana. Podosta. Isto ovdje. Riječ tek gdje-gdje ljubomorno čuvana je. Riječ koja nestala je. Danas. Skoro posve. Također ovdje...

I zato ona ovdje radikalno fali. Danas. Nje nema. Jednostavno, nema je. Riječi ove. A takve. I to Sekelj prepozna. Pjesnički. Među prvima... I htio je to on izrijekom reći! Da je nema. Takve. Skoro nigdje ona ne biva. Takva. Tako. Ne postoji. Ona. Izgnana je nekako. Od drugih izgurana. Od nas baš ne rado zadržavana. Jer, pristanak na nestanak ovaj bio ipak je i unekoliko naš...

Uostalom, kako, rekosmo već, i rič što je takva - naša je. Ovdašnja, bunjevačka to je riječ. Riječ je to mnogih koji su njome govorili. S njom živjeli. Ovdje. O sebi. I drugima. Govorili. U njoj snagu života crpili. I smisla njegova... Stoga i traži "fâlu".

Među nama je sve bilo tako s njom. I dugovjeko tako to je bilo. Na prostoru ove Bačke. No, rijetki je, poput Sekelja, pjesnički iskušavahu. Riječ ovu. Dobro... I još bolje. Htjelo se tek vidjeti tako ovdje što sve u sebi skrivaše. Riječi. Ove. Prevrijedne. U Sekelja prevrijedno. Jer, pjesme ovdje njome stvarahu se. Riječima. Zaboravljenim i zapostavljenim. A tako joj, zapravo, vraćaše oduzeto dostojanstvo. Riječima. Tim. I takvim. Raskrivahu joj se tako, naime, izgubljene čari. Njezine. Čari ne samo riječi te, već i toga svijeta. Ali i ljudi. Sekelj. Veličanstveno.
Tko ne vjeruje, neka čita. Ponovno.

Tomislav Žigmanov

zkvh.org.rs

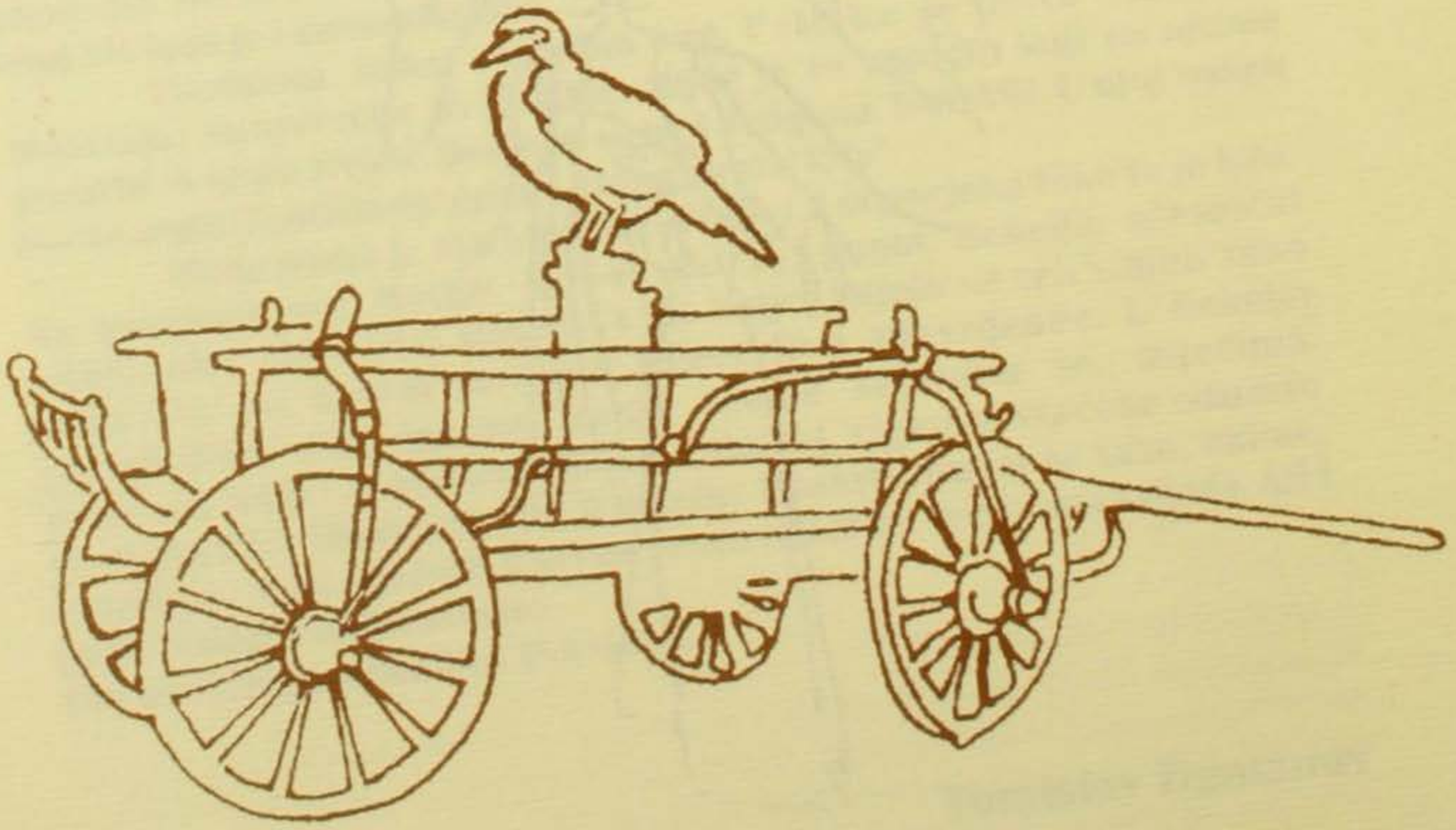

Vojislav Sekelj (Subotica, 1946.), pjesnik, romanopisac, dramski pisac, kritičar, nakladnik i urednik dvotjednika ŽIG. Objavio je zbirke pjesama "Djetinjstvo" (1972.), "Sad znadeš sve" (1979.), "Poljubac izdaje", (1989.), "Rič fali" (1991., 1993.), romane "Daleka zvona" (1983.) i "Uzmi dodaj" (2002.), te knjigu 23 kritike (1988.).

Poput mnogih hrvatskih pjesnika iz Bačke Sekelj je prvu zbirku pjesama ispisao u potrazi za identitetom, te postupkom samospoznaje prepliće svoje rane intime sa slikama podneblja u kojem je rođen. U drugoj zbirci pjesama okrenut je vanjskom, izvanlirskom svijetu. Ispisujući Odu nuli žustrom, krležijanskom gestom poseže u dubinu ništavila što proždire ostatke čovječnog iz njegova okružja. Tomu podređuje i grafički izgled pjesme, stih je izlomljen i mjestimice se doima kao da je u nestajanju. Trećom zbirkom Sekelj se suočava s dihotomijom ljubavi i zla, traga za spojevima njihove neraskidivosti i uzajamnosti. Nastoji razgrnuti neshvatljivu jednovremenost ljudske predanosti ljubavi, vjeri i izdaji čovječnosti.

Najznačajnije pjesničko djelo mu je "Rič fali", u njemu, zauzimajući stvaralački odnos prema idiomum bačke bunjevačke ikavice, propituje mogućnosti i dosege svog pjesničkog govora. Ontologičnost i zaokupljenost temeljnim pitanjima egzistencije iz prethodne dvije zbirke, Sekelj je zamijenio za još uvijek neistraženi svijet materinskog govora. U tom gotovo potpuno zanemarenom, prezrenom i zaturenom govoru Sekelj suvremenom pjesničkom stilizacijom izdvaja književno neistrošene vrijednosti, oživljavajući pred čitateljem svoj diskurs tradicijskog svijeta, prizore iz svakodnevice, pučko poimanje čežnje, raspojasanosti i erotike.

Krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih godina Sekelj je bio pomni pratilac i ocjenjivač suvremene književnosti. Kritike je objavljivao u gotovo svim vodećim novinama i časopisima. Prosudbe izrečene u Sekeljevim testovima, kao dokument vremena privlačile su

zkvh.org.rs

pozornost pisaca ne samo njegova naraštaja. Trag toga rada vidljiv je u djelu 23 kritike.

Draško Ređep, recenzent Sekeljeva romanesknog prvijenca ("Daleka zvona") nalazi da se u njemu očituje nadprosječno razvijena radoznalost jedne pobune. Uistinu, ovo djelo je povijest jedne (nadasve bedaste!) školske reforme koju Sekelj ispisuje i kao metaforu individualnog i društvenog stanja i njihovog bespriziv nog sraza. Ono što je u prvom romanu tek nagovijestio u drugom je ("Uzmi-dodaj"), pisanom nakon Daytona, djelomično racionalizirana prošlost, a sve što se u njemu zbiva na mnoge je načine vezano uz ženu. Isprve gotovo bezimena, ona je (Vera) razvidno u središtu naracije, obilježavajući ostale likove. Sekelj-lik, Sekelj-pisac i Luka pod prinudom netom minulog rata, potpuno svladani njegovom iracionalnošću, apsurdom i morbidnošću, grčevito se za nju pridržavaju. Muški likovi u ovom romanu su poput djece koju iskustva iz doticaja s izvanjskim svijetom usmjeravaju na povlačenje, sve do majčinih skuta. Ovim literarnim biltenom iz prostora bolesti i zdravlja pisac hoće reći; endemska stanja i teški poremećaji kojima su taoci mnogi ljudi ovog podneblja - nisu uklonjeni, već privremeno svladani! Zlo i mržnja jesu stavljeni pod kontrolu, ali je izostalo pokretanje procesa obnove, ozdravljenja i traženje putova vlastite ispunjenosti. Ostala je tek puka dramatičnost samoubojstvene geste.

Od 1994. do 2000. V. Sekelj pokrenuo je dvotjednik ŽIG (pri kraju izlaženja - povremenik!), kao glasilo Hrvata iz Subotice i Bačke. Unatoč tomu što dio tekstova u ŽIG-u nije uvijek bio domišljen i uobličen sukladno boljim novinarskim, uređivačkim i nakladničkim standardima, ova je tiskovina imala zapaženu ulogu u pružanju otpora diktaturi S. Miloševića i njegovoj kamarili.

Milovan Miković

Palić, studeni 2003

zkvh.org.rs

Životopis pjesnika

Vojislav Sekelj, rođen je 1946.godine u Subotici. Tu završava osnovnu školu. Upisuje školu «Učenika u privredi», zapošljava se i radi, a potom završava Višu tehničku školu, također u Subotici. Nakon diplomiranja radi na više mjesta: u «Elektroremontu» i u «Žišu» (željeznička industrijska škola), gdje je jedno vrijeme i direktor . Prelazi u MEŠC i predaje stručne predmete. Devedesetih godina prošloga stoljeća počinje se baviti novinarstvom, piše za glasilo «Glas ravnice». Jedno vrijeme biva i ravnatelj spomenutog glasila. Postaje dopisnik HINE i Radio Zagreba. Nemirni, a na oko staloženi duh, goni ga da pokrene subotički dvotjednik «Žig». List uspješno izlazi pet godina.

Bavi se Sekelj i društvenim i političkim radom. Uključuje se u rukovodna tijela «Dužijance», Hrvatskog kulturnog centra «Bunjevačko kolo» i Hrvatskog narodnog saveza. Član je Društva književnika Vojvodine i Hrvatske.

Vojislav Sekelj počinje pisati pjesme još u danima prvih ljubavi i zaljubljivanja. Puno čita. Počeo je,veli,s kič literaturom da bi ubrzo prešao na Hegela i njegovu «Fenomenologiju duha». Jasno, ništa ne shvaća, kako sam kaže, ali uporno čita.

Vojislav Sekelj, piše pjesme, romane, eseje, poetske drame i kritike. Sa pjesmama se prvi put javlja daleke 1967. godine. Prvu pjesmu objavljuje u tjedniku «Čik». Zatim objavljuje pjesme u Radio Subotici, «Rukoveti», «Poljima», «Savremeniku», «Reviji», «Oku», «Književnosti», «Subotičkim novinama» i tako redom i po drugim listovima i časopisima.

Prevođen je na mađarski, njemački, slovački, rumunjski, slovenski, makedonski, albanski, engleski, francuski...

Do sada je objavio sljedeće knjige: Zbirka pjesama «Djetinjstvo» 1972., « Sad znadeš sve» 1979., «Poljubac izdaje» 1988.. «Rič fali» 1991., «Daleka zvona» 1983., zbirka kritika «23 kritike »1988., drugo izdanje «Rič fali» 1993. i poetsku dramu «Uzmi dodaj» 2002. godine.

zkvh.org.rs

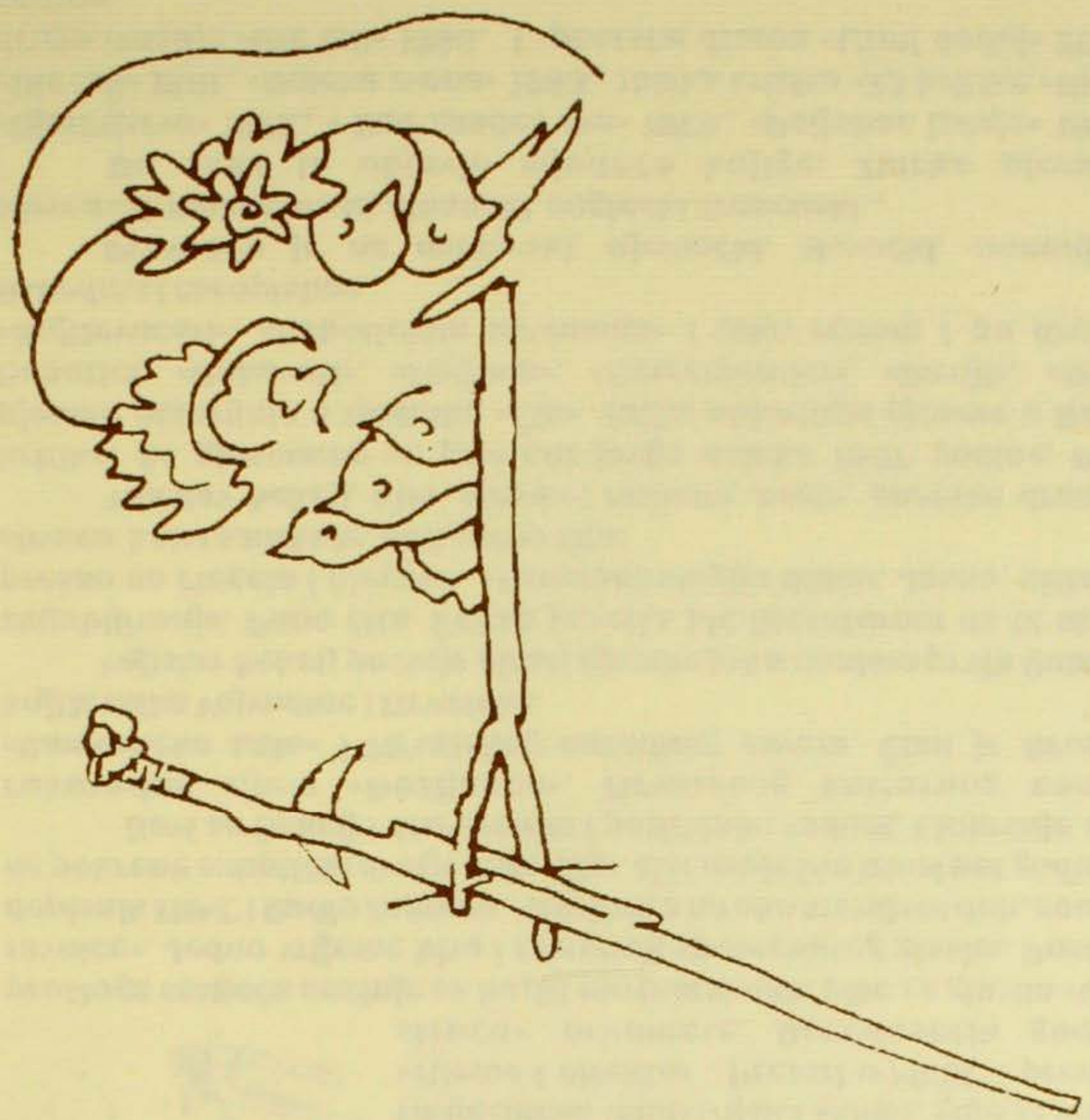

zkvh.org.rs

SADRŽAJ

Predgovor 5
Drljačom priko zvizda 9
Tarana mora 11
Pomoćnica 13
Pod ambetušom 15
Paperje lipote 17
Put šinšoka 19
U grlu klečka 21
Te dragosti 23
Poplašen vitar 25
Deran jedan jedared 27
Salaš moj 29
Anđele moj 31
Gabrić ćuprija 33
Rič u divanu 35
Siti se Stipane 37
Izgubljena livča 39
Čovikovo sapište 41
Rič fali 43
Strnika mozga 45
Bunjevački salaš 47
I prstima klapim 49
Opac pivac moj 51
Ofiranje izgužvanoj vodi 53
Frtalj falinge 55
Gajdačenje 57
Dvi mrske 59
So tila 61

zkvh.org.rs

Prva ljubav 63
Ugarnice 65
Apin tavanac 67
Osićaš bila si 69
Pivcov zornjak 71
Frtalj 73
Ureknuti 75
Noć tila 77
Zrnce piska 79
Sve moje škule 81
Lazar Merković,
Čari bunjevačke ikavice 83
Tomislav Žigmanov,
Sekeljev raskalašni lirizam u faljenju faljenog 85
Milovan Miković,
Tragom neistraženog govora Bačke bunjevačke ikavice 89
Životopis pjesnika 93

NAKLADNIK
HRVATSKI KULTURNI CENTAR
"BUNJEVAČKO KOLO"

ZA NAKLADNIKA
Bela Ivković

GLAVNI UREDNIK
LAZO VOJNIĆ HAJDUK

RECENZIJA
Lazar Merković
Tomislav Žigmanov
Milovan Miković

LEKTOR I KOREKTOR
Zlatko Romić

LIKOVNA OPREMA
Ivan Balažević

TISAK
Plast Print-Subotica

NAKLADA
700 primjeraka

SUBOTICA, 2003.

zkvh.org.rs

I izdanje 1991. Rijeka

Izdavač: Vojislav Sekelj
Ivan Balažević

Likovna oprema:
Ivan Balažević

Lektor: Mr Josip Buljovčić
Recenzija: Lazar Merković
Naklada: 500 primjeraka
Tisak: "Linija" V. Hofbauer

II izdanje 1993. Rijeka

Izdavač: "Bunjevačko kolo"
Subotica

Likovna oprema:
Ivan Balažević
Drugo izdanje obogaćeno sa 30 novih
crteža

Lektor: Mr Josip Buljovčić
Recenzija: Lazar Merković
Naklada: 500 primjeraka
Tisak: "Linija" V. Hofbauer

Tiskanje knjige pomogli su:

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
ZAGREB

INKOMERC
Subotica
d.o.o. za unutrašnju i spoljnu trgovinu,
inženjering i promet nekretnina
Nikola Čokorac

zkvh.org.rs

СЕКЕЉ ВОЈИСЛАВ
RIČ FALI : pjesme / Vojislav Sekelj. - 3. izd.-
Subotica: Hrvatski kulturni centar "Bunjevačko kolo",
Glavni urednik: Lazo Vojnić Hajduk, likovni prepjev:
Ivan Balažević, 2003. (Subotica: Plast Print).-95 str.:
ilustr.; 20 cm. - (Biblioteka Žig ; knj. 6)
Tiraž: 700 . Životopis pjesnika: str. 93
COBISS.SR-ID 190770695

zkvh.org.rs

zkvh.org.rs

POPLAŠEN VITAR

Ni gornjak
ni dolnjak
kroz odžak
salaša mog
više ne
duše.